

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 262

ISSN 1849-7837 // Zagreb, listopad 2018. // Godina XXIV.

**HRVATSKA U SOCIJALNOJ
NESIGURNOSTI**

Hoće li nam ponestati kanti za smeće?

ZDRAVSTVENA REFORMA

Daljnjoj privatizaciji zdravstva
otvorena vrata

**INTERVJU: SILVANO HRELJA,
PREDSJEDNIK HSU-A:**

Protiv smo ovakve reforme!

ZAŠTO UMIROVLJENICI IDU U PROSVJED? Zato jer ministar ignorira naše zahtjeve

PROSVJED RADNIKA I UMIROVLJENIKA

**Subota, 20. listopada u 12 sati,
Europski trg u Zagrebu**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10000 Zagreb

Dijalog bez druge strane

Prvi puta u povijesti Sabora održan je okrugli stol povodom Međunarodnog dana starijih osoba. Bila je to prilika da svi akteri u mirovinskoj reformi daju posljednju riječ prije njena konačna finiša, odnosno prvog saborskog čitanja paketa novih mirovinskih zakona. I zaista, svi su se okupili; ministri Marko Pavić i Milan Kujundžić, ministrica Nada Murganić, ravnatelj HZZ-a i HZMO-a Ante Lončar i Josip Aladrović, predsjednik Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe Ante Gavranović, predstavnici HZZO-a, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, šest saborskih odbora te SUH-a i MUH-a.

Iako se očekivala konstruktivna rasprava u kojoj će glavnu riječ voditi umirovljenici, okrugli stol je bio koncipiran tako da ministri i ravnatelji zavoda dobiju od pet do 10 minuta za govor, a svi ostali po tri minute za pitanja i komentare.

Ministar Pavić je ponovio sve ono što je i ranije spomenuo. Naglasio je kako je novi prijedlog da se podizanje dobi za odlazak u mirovinu na 67 godina ipak produlji do 2033., a to je prikazao kao kompromis između MRMS-a i socijalnih partnera. Jedina korisna informacija koju smo doznali jest da će prvo čitanje paketa mirovinskih zakona u Saboru biti oko 25. listopada.

Nada Murganić, ministrica „socijale“ se pak više bavila statistikom nego stvarnim problemima umirovljeničke populacije, no istaknula je kako je stopa siromaštva u Hrvatskoj 19 posto i da u nju spada značajan dio umirovljenika. Napomenula je kako MDOMSP razmatra uvođenje nacionalne mirovine koja bi bila negdje između socijalne pomoći i mirovina ostvarenih prema ZOMO-u, ali i to da ministarstvo financija projekte kojima se nastoji spriječiti nasilje nad starijima i zloupotreba ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju.

Ministar zdravstva Milan Kujundžić je pobrojao specijalizaciju gerijatrije, sustav dnevnih bolnica, prioritetne liste čekanja, respiracijske centre i otvaranje palijativnih centara kao aktivnosti u zdravstvenom sustavu, ali kada je na red došlo pitanje cenzusa za dopunsko zdravstveno osiguranje i dodatni doprinos od tri posto, on je napustio dvoranu.

Ante Gavranović je naglasio težinu položaja umirovljenika

u zemlji istaknuvši kako je razlika između nove linije siromaštva (2.321 kuna) i prosječne mirovine (2.344 kune) samo 23 kune. Zatražio je da se mirovine po posebnim propisima izdvoje iz statistike, jer je jasno da one podižu prosječnu vrijednost. Istaknuo je i premalu vrijednost prosječne mirovine naspram prosječne plaće, koji je sada 36,9 posto te podsjetio na predizborno obećanje o 50 posto vrijednosti. Naglasio je i kako nikada nije bilo tematske sjednice u Saboru o problemima umirovljenika.

Željko Šemper iz HUS-a i Višnja Fortuna iz MUH-a dotakli su se pitanja usklađivanja mirovina i predložili konsenzualno rješenje o usklađivanju u omjeru 80:20, umjesto dosadašnjih 70:30. Upitao je Šemper i što je s obiteljskim mirovinama, a još je jednom rastavio 17 milijardi kuna koje se iz proračuna ulažu u mirovinski sustav, pitajući se može li taj iznos biti manji i transparentnije potrošen. Stjepan Čuraj iz HNS-a je podsjetio na potrebu uvođenja isplate mirovine poštom, no nitko od njih nije dobio odgovor od ministra Pavića. On je samo napomenuo kako je prosječna mirovina bez međunarodnih ugovora s posljednjim usklađivanjem narasla na 2.690 kuna te kako je predviđena 1,5 milijarda kuna za indeksaciju, još 400 milijuna za obiteljske mirovine i još 1,4 milijarde za usklađivanje mirovina u sljedećoj godini.

Možda je mislio kako je to dovoljno da smiri umirovljenike, no Ante Gavranović je u svom govoru istaknuo kako će se umirovljenici uskoro naći na ulicama, ne iz neimaštine, nego iz revolta.

Milan Dalmacija

DODATNI ZDRAVSTVENI DOPRINOS

Ukinite ga ili promijenite način obračuna!

Sindikati i Matica umirovljenika Hrvatske, udruge koje okupljaju više od 300.000 umirovljenika i starijih osoba diljem Hrvatske, u okviru tekućih rasprava za poreznu reformu pokrenule su 17. rujna 2018. inicijativu glede načina obračuna dodatnog zdravstvenog doprinosa te uputili dopis ministru financija Zdravku Mariću, koji, kao i obično, uopće nije odgovorio.

Člankom 14. stavkom 1. točkama 3.1. i 3.2. Zakona o doprinosima (NN br. 84/08-115/16) propisan je način obračuna dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje. Isti se obračunava po stopi od jedan posto, ako je mjesečni iznos mirovine manji ili jednak iznosu prosječne neto plaće ili po stopi od tri posto, ako je mjesečni iznos mirovine viši od iznosa prosječne neto plaće. Prosječna neto plaća utvrđuje se prema objavi Državnog zavoda za statistiku o prosječnoj mjesečnoj neto plaći po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje siječanj - kolovoz prethodne godine te iznosi 5.960 kuna.

No, tu počinje problem, jer dodatni doprinos po stopi od jedan posto ide na teret sredstava državnog proračuna, a obveznik obračunavanja doprinosa jest Hrvatski zavod za mirovin-

sko osiguranje, dok je obveznik doprinosa po stopi od tri posto sam osiguranik. Od plaćanja dodatnog zdravstvenog doprinosa izuzeti su i svi branitelji.

Kako Ministarstvo financija na opetovana traženja umirovljeničkih udruga od 2009. godine, kad je takav doprinos/namet uveden, nije ni jedanput ozbiljno razmotrio zahtjev za ukidanjem dodatnog zdravstvenog doprinosa za mirovine, zatraženo je da se u okviru aktualne porezne reforme promijeni način obračuna spomenutog dodatka i to na način da se u točki 2. članka 134.c. mjesečna osnovica definira kao iznos mirovine koji prelazi iznos prosječne neto plaće.

„Predloženi načinom utvrđivanja osnovice, ne bi se diskriminiralo umirovljenike koji su obveznici plaćanja dodatnog doprinosa od tri posto, jer bi se doprinos obračunavao na razliku iznad iznosa prosječne neto plaće za osam mjeseci prethodne godine, što je i odgovarajuće načinu obračuna dohotka, dok je postojeći način imanentan načinu obračuna dobiti“, navodi se u inicijativi koju su potpisale predsjednice umirovljeničkih udruga Višnja Fortuna i Jasna A. Petrović.

Zato jer ministar ignorira naše zahtjeve

Eto zašto Sindikat umirovljenika poziva sve umirovljenike da se solidariziraju s prosvjedom koji su najavile tri glavne hrvatske sindikalne središnjice.

U vezi mirovinske reforme umirovljeničke udruge nisu šutjele. Ozbiljan pokušaj da ostvare barem neke od zahtjeva očajnih umirovljenika, čije su mirovine došle na razinu socijalne pomoći, učinile su 3. rujna odaslavši Ministarstvu rada i mirovinskog sustava i Radnoj skupini za izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju mišljenja i prijedloge Sindikata i Matice umirovljenika. Uz načelne opaske o načinu rada Radne skupine, kao i o prezentaciji „Cjelovite mirovinske reforme“, razložno su se očitovali na prijedloge Ministarstva. Zahtjevi su bili usmjereni na zaustavljanje siromašenja umirovljenika, pad realne vrijednosti mirovina te jačanje sigurnosti mirovinskog sustava, osobito javnog stupa.

Ministarstvo rada i mirovinskog sustava je 20. rujna, vrlo bahato i nerazložno odgovorilo na zahtjeve umirovljeničkih udruga. „Prema prijedlozima koje ste iznijeli, temeljnim preduvjetima za sveobuhvatnu mirovinsku reformu u Republici Hrvatskoj smatrate transformaciju drugog obveznog mirovinskog stupa u dobrovoljni te razdvajanje općih i posebnih mirovina u cijelosti do individualne razine. Nadalje, za zaustavljanje siromaštva umirovljenika i starijih osoba hitnim mjerama predlažete promjenu formule usklađivanja mirovina, uvođenje novog modela obiteljske mirovine, uvođenje zajamčene minimalne mirovine, uvođenje državne naknade za osobe starije od 65 godina te pravo svih umirovljenika na rad“. Točno, to su zatražile umirovljeničke udruge kao svoju minimalnu agendu.

1. Nećete dobiti bolji model usklađivanja mirovina!

Tražili smo ukidanje takozvane švicarske formule i usklađivanje mirovina u stopostotnom iznosu s povoljnijim indeksom – indeksom rasta plaća ili rasta cijena. Ministarstvo u potpunosti odbacuje ikakve promjene u formuli za usklađivanje mirovina, jer se „može dogoditi u recesijskom razdoblju da državni proračun ne bude u mogućnosti u potpunosti osigurati sredstva potrebna za usklađivanje mirovina koje proizlazi isključivo iz rasta potrošačkih cijena, a s obzirom na mogući nedostatak potrebnih sredstava koji može proizaći iz stanja u cjelokupnom gospodarstvu“. Tih sredstava za realizaciju umirovljeničkog zahtjeva trebalo bi u 2019. godini samo 337 milijuna kuna, dok bi sljedeće 2020. godine trošak bio 577 milijuna kuna. Takve su procjene učinjene na osnovi očekivanog rasta plaća, a ne kako se vade iz Ministarstva, iz rasta potrošačkih cijena.

Uglavnom, iako na području bivše Jugoslavije hrvatski umirovljenici imaju najniži udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći, a time i relativno najniže mirovine, iako je Europska komisija upozorila da Hrvatska treba povećati mirovine, odnosno poraditi na adekvatnosti mirovina, Ministarstvo ležerno odgovara kako su umirovljenici potencijalno preskupi. A imaju za pripadnike HVO-a, za korisnike privatnog Royal osiguranja, za besprimjerne pogodnosti za povlaštene, osobito neke kategorije branitelja. Za raj – nema. Zato ostanimo sretni što je već 52

posto svih mirovina potonulo ispod ovogodišnje hrvatske linije siromaštva koja iznosi 2.321 kunu.

Predlažemo: ukinite švicarsku formulu i usklađujte mirovine barem s formulom 80:20 prema povoljnijem indeksu!

2. Nećete dobiti novi model obiteljske mirovine!

Tražili smo da se model obiteljske mirovine uskladi sa onim u zemljama koje omogućavaju zadržavanje vlastite mirovine i po smrti partnera stjecanje 20 do 50 posto njegove ili njezine mirovine, ovisno o prihodovnom/imovinskom cenzusu. Argumenti su bili jasni: prosječna je obiteljska mirovina samo 1.900 kuna, a 94 posto svih obiteljskih umirovljenika su – žene. I to žene koje su naglo bačene u siromaštvo po smrti partnera.

Ministarstvo hladnokrvno preskače činjenice i navodi kako „država jamči upravo onu razinu prava i pravodobnu isplatu ostvarenih davanja koje su pokrivena doprinosima, uzimajući u obzir očekivano trajanje života, predvidivi broj korisnika“. Nadalje, „socijalna sigurnost nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga, odnosno životnog partnera, jamči se institutom izbora mirovine, prema kojem korisnik koji ostvari pravo na dvije ili više mirovina iz mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti može izabrati svoju osobnu mirovinu ili obiteljsku mirovinu kao povoljniju“. Drugim riječima, zadržite svoju mirovinu, koja je ženama za oko 20 posto niža od one koju „zarade“ muškarci ili primite 70 posto mirovine preminulog partnera. Točka.

Kumulacija bez ograničenja i umanjivanja obiteljske mirovine moguća je u Cipru, Češkoj, Danskoj, Litvi, Portugalu i Španjolskoj. Kumulacija s osobnom mirovinom je moguća uz umanjivanje obiteljske mirovine u Austriji, Finskoj, Njemačkoj, Grčkoj, Mađarskoj, Luksemburgu, Slovačkoj i Švedskoj. Kumulacija obiteljske mirovine s osobnom mirovinom do određenog limita moguća je u Belgiji (tijekom prvih 12 mjeseci, a potom korisnik mora izabrati koju mirovinu želi primati) i Francuskoj. Nije moguća kumulacija obiteljske mirovine s osobnom mirovinom u Bugarskoj, Estoniji, Irskoj, Italiji, Latviji, Malti, Poljskoj, Rumunjskoj, Sloveniji i Ujedinjenom Kraljevstvu.

Ponosno dodaju kako u odnosu na druge članice Europske unije, Hrvatska ima najblaže uvjete za ostvarivanje obiteljske mirovine (u većini država dob za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu veća je od 50 godina, a u nekim državama uvjet je i trajanje braka kroz određeno vrijeme) te, uz Sloveniju, najviši postotak za određivanje obiteljske mirovine. Tako je govorio ministar i ostao mirne savjesti. Iako je točno da bi takav model koštao sljedeće godine 983 milijuna kuna, a godinu iza čak 1,2 milijarde kuna, to je sigurno osobito ranjiva skupina umirovljenika na čijoj bi zaštiti temeljem solidarnosti prvog javnog mirovinskog stupa itekako trebalo poraditi.

Predlažemo: podignite barem mogućnost stjecanja s postojećih 70 posto na 80 posto partnerove mirovine.

3. Uvođenje zajamčene minimalne mirovine nije prihvatljivo!

Zašto ne bi bilo prihvatljivo od bijede zaštititi one koji imaju mirovine ispod navedene linije, bilo u postotku na bruto minimalnu plaću (predloženo je 45 posto), tim više jer u svom odgovoru potvrđuju kako se „obvezno mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti u Republici Hrvatskoj temelji na načelu *uzajamnosti* (prema kojemu visina prava u pravilu ovisi o visini ulaganja u mirovinsko osiguranje, odnosno duljini mirovinskog staža i ostvarenim plaćama) te načelu *solidarnosti* (prema kojemu teret nekih davanja snose solidarno svi osiguranici, odnosno financira se iz doprinosa)“.

Gle čuda! Najnižu mirovinu, koja je sadašnja zamjena za minimalnu mirovinu, s obzirom da njezina visina ovisi o dužini mirovinskog staža, definiraju kao motivacijski faktor za osiguranike da dulje ostanu u radu i kasnije ostvare pravo na mirovinu. Ovakva je teza suluda, jer je i najneupućenijem jasno da nešto što je najniže i minimalno treba štititi korisnike mirovine od siromaštva, a ne biti poticaj duljem radu.

Besramno potom navode kako najniža mirovina za jednu godinu mirovinskog staža od 1. srpnja 2018. iznosi 63,61 kn, za 15 godina staža 954,15 kn, za 40 godina staža 2.544,40 kn, odnosno više za staž duži od 40 godina, kao zajamčena visina mirovine, ako je mirovina određena prema plaćama manja od najniže mirovine. Ponosno napominju kako se u okviru ove mirovinske reforme predlaže povećanje iznosa najniže mirovine za tri posto od 1. srpnja 2019. godine. Pozdravljamo povećanje najnižih mirovina za 3,13 posto, jer bolje išta, nego ništa.

4. Strpite se, nacionalna mirovina će uskoro! I tako već dvadesetak godina.

Zatraženo je hitno uvođenje državne naknade za osobe starije od 65 godina i to iz sustava socijalne zaštite. Uostalom, to je ušlo i u socijalnu strategiju zemlje, ali se rokovi stalno pomiču.

„Nacionalna mirovina, koja ponekad može ovisiti o razdoblju navršenog mirovinskog staža ili prebivališta u određenoj državi, ne ovisi o uplaćenim doprinosima i ne isplaćuje se iz sredstava mirovinskog osiguranja. Financira se iz državnog proračuna ili proračuna regionalnih ili lokalnih jedinica, a pravo mogu ostvariti svi građani određene dobi koji nisu ostvarili mirovinu, uz uvjet cenzusa prihoda (ponekad i imovine). Isplaćuje se u pravilu unutar države ostvarivanja prava i to vlastitim državljanima koji imaju prebivalište u državi u kojoj ostvaruju pravo“, točno navode definiciju i kažu kako je prema programu rada Vlade Republike Hrvatske za mandat od 2016. do 2020. godine predviđeno uvođenje nacionalne mirovine. Živi bili, pa vidjeli!

5. Prihvaća se omogućavanje rada svim umirovljenicima bez uskrate mirovine!

Proširenje prava korisnika prava na rad za umirovljenike prema posebnim i općim propisima uvršteno je u Nacional-

ni program reformi 2018. Vlade Republike Hrvatske. Utoliko je to potrebnije, jer u usporedbi s drugim državama članicama Europske unije, Republika Hrvatska ima najnižu stopu zaposlenosti (dobne skupine od 15-64 godina starosti) od 59,6 posto, a stopa zaposlenosti u Europskoj uniji iznosi 71,9 posto, a starijih od 65 godina na radu je samo tri posto. Tako će se, što se pozdravlja, pravo na rad do pola radnog vremena proširiti i na prijevremene starosne umirovljenike, dugotrajne osiguranike te umirovljene vojne i policijske djelatnike. Treba podsjetiti kako od sljedeće godine i branitelji dobivaju pravo na rad uz zadržavanje mirovine, no začudno je da se pruža i braniteljima invalidima ograničena mogućnost rada. Zbunjuje potreba ove Vlade da uvijek pogoduje povlaštenima, umirovljenima prema posebnim propisima, pa tako i ovaj put omogućuje čak i rad u punom radnom vremenu uz zadržavanje pola mirovine za vojne i policijske djelatnike.

Predlažemo: Svim kategorijama umirovljenika prema općim i posebnim propisima treba omogućiti unificirani model po kojemu mogu birati između rada na puno radno vrijeme uz pola mirovine ili na pola radnog vremena uz cijelu mirovinu.

6. Neće tamo po brdima poštar nositi mirovine! To košta.

Nakon što je Kukuriku vlada od 1. siječnja 2014. godine ukinula mogućnost dostave mirovine poštom, zatraženo je od Ministarstva da, u slučaju izoliranosti ili smanjene mobilnosti i drugih zdravstvenih razloga, treba ponovno omogućiti dostavu mirovine poštom na ruke, a ne samo u udaljene bankomate ili pošte. „Očitujemo se kako prijedlog nije prihvatljiv iz više razloga. Prije svega Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje prilikom donošenja rješenja o priznanju prava i uspostavljanja isplate nije, bez egzaktnih kriterija o izoliranosti pojedinih područja i adekvatne mape takvih područja, u smislu predložene odredbe u mogućnosti utvrditi koliko je prebivalište pojedinog korisnika udaljeno od prve banke ili bankomata, niti može utvrditi prometnu povezanost u tom mjestu“, Ministarstvo navodi u odgovoru, a gluplji odgovor teško da se moglo očekivati. K tome dodaju da je vrlo komplicirano utvrditi tko je manje ili više mobilan?!

Napominju na kraju, iskreno, kako je isplaćivanje mirovina putem banaka vezano prvenstveno uz smanjenje troškova isplate mirovina na teret državnog proračuna. Pa stoga, starčadi po otocima, brdima, visokim katovima, periferijama i selima, hajde ostanite izloženi riziku zloupotrebe, nasilja, ozljeda. Vašu Vladu to nije briga!

Jasna A. Petrović

Svima ispod linije siromaštva – besplatno!

Zbog pobune najsiromašnijih umirovljenika ponovljena inicijativa ministru Kujunžiću za utvrđivanje novog prihodovnog cenzusa

Sindikatski udio umirovljenika Hrvatske je 20. rujna 2018. na ruke ministra zdravstva Milana Kujundžića uputio žurnu inicijativu za izmjene i dopune Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju kako bi se konačno, nakon 14 godina, izmijenio iznos prihodovnog cenzusa za dopunsko zdravstveno osiguranje. Naime, poslije zadnjeg usklađivanja mirovina za 2,7 posto velik broj najsiromašnijih umirovljenika se požalio kako su zbog povećanja mirovine za kojih tridesetak-pedesetak kuna izgubili pravo na plaćanje premije iz državnog proračuna.

To pravo ostvaruju osigurane osobe s invaliditetom koje imaju 100 posto oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima, osobe kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi, osigurane osobe darivatelji dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja, dobrovoljni davatelji krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno s više od 25 davanja (žene), redoviti učenici i studenti stariji od 18 godina, te, naposljetku, osobe čiji ukupan prihod u prethodnoj kalendar-

skoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 45,59 posto proračunske osnovice, a što u ovom momentu iznosi 1.516,32 kuna (prihodovni cenzus), a za osiguranike – samce, ako im prihodovni cenzus u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 58,31 posto proračunske osnovice, odnosno 1.939,39 kuna.

Usklađivanje kao smanjivanje

Ako su umirovljenici - samci, koji su najugroženija skupina, prešli 1.940 kuna, izgubili su pravo na besplatno dopunsko osiguranje. Takvima je i 70 kuna mjesečne premije mnogo, te su im zapravo mirovine smanjene, a ne povećane. Tu su pak najugroženije žene i to obiteljske umirovljenice čija je prosječna mirovina niža od prosjeka svih obiteljskih umirovljenika od 1.900 kuna.

Tako proizlazi kako usklađivanje mirovina najsiromašnijim umirovljenicima nosi više štete nego koristi.

Prema izvješću Europske komisije (Pregled stanja zdravlja i zdravstvene zaštite u 2017. godini za Hrvatsku) Hrvatska je na osmom mjestu u EU-u po najvećoj stopi smrtnosti koju je moguće

izbjeci medicinskim intervencijama te je upravo stoga od osobitog značenja što veća pokrivenost starije populacije dopunskim zdravstvenim osiguranjem, koja, međutim, opada zbog nemogućnosti plaćanja od strane te dobne i prihodovne skupine.

No, najvažniji razlog zašto je SUH od ministra po tko zna koji put zatražio žurnu korekciju cenzusa za „besplatno“ dopunsko zdravstveno osiguranje jest to što je postojeći prihodovni cenzus na snazi od 2004. godine i time je odavno neadekvatan. U međuvremenu su mirovine porasle za 35,3 posto (plaće za čak 77,7 posto), a prihodovni cenzus je ostao isti.

Novi model izračuna

SUH je stoga predložio i u najnovijoj inicijativi da se prihodovni cenzus utvrđuje svake godine temeljem linije siromaštva koju jednom godišnje objavljuje Državni zavod za statistiku za samce te članove obitelji. Usporedbom službene linije siromaštva za 2004. i 2018. godinu, ona je za samca porasla od 1.845,42 kune na 2.321 kunu, odnosno za 25,8 posto, te za toliko treba porasti i prihodovni cenzus za dopunsko zdravstveno osiguranje.

Poznato je kako je Hrvatska upozorena od strane Europske komisije o problemu neadekvatnosti mirovina nedovoljnih za preživljavanje te o potrebi izrade ozbiljne strategije borbe protiv siromaštva osoba starijih od 65 godina. Svaki treći građanin u toj dobnoj skupini je u zoni siromaštva. K tome, čak 55 posto žena starijih od 65 godina u samačkim domaćinstvima, čime su u zoni rizika od siromaštva, pa je povećanje prihodovnog cenzusa i njegovo redovito usklađivanje s linijom siromaštva neophodno.

SUH je predložio vrlo jednostavne izmjene i dopune Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, na način da u članku 14.b u stavku 1. definira kako plaćanje premije na teret državnog proračuna dobiva osigurana osoba kojoj ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi hrvatsku liniju siromaštva koju Državni zavod za statistiku utvrđuje jednom godišnje za člana obitelji odnosno osiguranika samca.

Inicijativu je potpisala predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, a kopija je upućena i na ruke predsjednice Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku Hrvatskog sabora Ines Strenje Linić. Za sada nije poznato hoće li ministar zdravstva prepoznati hitnost problema.

Daljnjoj privatizaciji zdravstva otvorena vrata

U okviru zdravstvene reforme predviđene su izmjene i dopune dvaju itekako bitnih zakona za umirovljeničku populaciju – Zakona o zdravstvenoj zaštiti (ZZZ) i Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (ZOZO). Iako su u drugoj radnoj skupini sudjelovali i predstavnici umirovljenika, čini se kako dosad nije napravljen konkretniji pomak od prvotnih prijedloga Ministarstva zdravstva. Ili ipak jest?

Zanimljivo je da je konačni prijedlog ZZZ-a nakon provedenih savjetovanja tijekom kojih je pristiglo više od 5.300 prijedloga i sugestija, s bitnim izmjenama u srpnju prošao kroz saborsku prvu raspravu i to pred jedva tridesetak zastupnika. Liječnici su revoltirani jer je ministar Kujundžić odustao od potpune privatizacije ordinacija te se ipak predviđa zakonska obveza da do 25 posto liječnika PZZ mora ostati u radnom odnosu u domovima zdravlja (DZ). No za ostanak se, prema anketi, izjasnilo tek oko 10 posto liječnika dok ostali žele u privatnike. Dakle, ipak se nije dogodilo ono čega su se umirovljenici najviše pribojavali, a to potpuna privatizacija primarne zdravstvene zaštite u domovima zdravlja.

Što je novo u ZZZ? Na primarnoj razini zdravstvene zaštite (PZZ) uvodi se **sustav ordinacija** što znači da se sadašnji sustav obavljanja PZZ na temelju **koncesija** mijenja u oblik **privatnih praksi u ordinacijama**. Sustav ordinacija transparentnije određuje način i oblik organizacije djelatnosti primarne razine zdravstvene zaštite, **bez vremenskog ograničenja**, kao što je to bio slučaj s

koncesijama, a kako bi se osigurao trajniji i sigurniji oblik pravnog statusa nositeljima djelatnosti u PZZ. Nadalje, uvodi se primanje u radni odnos **još jednog zdravstvenog radnika iste struke** u ordinaciji PZZ.

Bitna je novost da se u PZZ uvode usluge specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, kao i dijela stacionarnih oblika te posebno dežurstvo u djelatnosti obiteljske (opće) medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece i dentalne zdravstvene zaštite koje obavljaju domovi zdravlja i privatni zdravstveni radnici koji obavljaju zdravstvenu djelatnost u ordinaciji. Do sada su, naime, dežurstva obavljali samo zaposlenici u domovima zdravlja.

Ono što zanima umirovljenike i starije osobe je što se novim zakonom uređuje i područje **zdravstvenog turizma** te **pružanje palijativne skrbi** na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti u okviru djelatnosti domova zdravlja te na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene djelatnosti.

Predlaže se i restrukturiranje i racionalizacija bolničkog sustava u segmentu **veteranskih bolnica**, a dodatno se definira **specijalna bolnica** koja može obavljati i pojedine djelatnosti specifične za opću bolnicu (osim hitne medicine),

Uvodi se **Nacionalni registar pružatelja zdravstvene zaštite**, koji će obuhvaćati sve pružatelje zdravstvene zaštite, a s ciljem zaustavljanja iseljavanja liječnika na rad u inozemstvo uvodi se mogućnost **nagrađivanja za nat-**

prosječne rezultate rada radnika koji obavljaju zdravstvenu djelatnost pružanjem zdravstvene zaštite u procesu dijagnostike i liječenja ili sudjelovanjem u dijelu zdravstvene zaštite obavljanjem dijagnostičkih, odnosno terapijskih postupaka. Sustav nagrađivanja će se **naknadno urediti uredbom Vlade**, tako da je to još uvijek „mačak u vreći“.

Iako je novi Zakon o zdravstvenoj zaštiti u redovnoj proceduri i dalje ne znamo kako ćemo produžiti očekivano trajanje života i smanjiti broj pušača i alkoholičara. Ne znamo kako ćemo smanjiti liste čekanja. Ne znamo kako ćemo smanjiti smrtnost od raka i nezaraznih kroničnih bolesti. Ne znamo kakva je epidemiološka slika i dobna struktura pojedinih hrvatskih regija odnosno kakvu zdravstvenu skrb treba svaka od njih. Ne znamo kako i gdje treba smanjiti broj bolnica i bolničkih odjela. Jedino „znamo“ da će privatna primarna zdravstvena zaštita bila učinkovitija od javne?!

Konačni oblik zdravstvene reforme trebaju upotpuniti izmjene Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, koji sada kreće u javno savjetovanje. U njemu također ima novina koje će bitno utjecati na kvalitetu i dostupnost zdravstvene zaštite. Za ovaj drugi zakon posebno je zainteresirana financijska i osiguravateljska industrija koja pokušava oslabiti HZZO i njegov sustav povoljnijih i besplatnih premija za građane slabijeg imovinskog statusa. No, o tome drugi put, nakon što izmjene prođu javno savjetovanje.

PRIJEDLOZI SINDIKATA UMIROVLJENIKA:

Traži se mjesto za umirovljenike u Upravnom vijeću HZZO

Sindikata umirovljenika Hrvatske već se 26 godina aktivno bori za poboljšanje svih prava umirovljenika, a među njima i prava na dostupnu i kvalitetnu zdravstvenu zaštitu. S obzirom na to da starije osobe (65+) čine gotovo 20 posto ukupne populacije Republike Hrvatske, 20. rujna su Radnoj skupini za ZOZO te Ministarstvu zdravlja upućeni ponovljeni prijedlozi za izmjene i dopune Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN: 137/13), Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (NN: 71/10) te Zakona o doprinosima (NN: 84/08-115/16). Ministarstvo se još nije očitovalo na rečene prijedloge.

U vezi osiguranja dostupnosti usluga u javnom zdravstvenom sustavu SUH smatra da izmjene i dopune ZOZO-a treba

usmjeriti ka podizanju kvalitete i osiguranju dostupnosti zdravstvenih usluga u javnom sustavu. To znači da je zakonskim promjenama potrebno osigurati veću fizičku i cjenovnu dostupnost medicinske skrbi, osobito u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, poglavito u slabije razvijenim sredinama.

S obzirom na udio starijeg stanovništva u Hrvatskoj te na njihove pojačane potrebe za zdravstvenom skrbi koje su veće nego kod ostatka populacije, SUH traži dopunu članka 102. ZOZO-a koji određuje tko može biti član Upravnog odbora HZZO-a. Dopuna bi se sastojala u tome da se u članstvo UV HZZO-a na strani korisnika uključe i dva predstavnika umirovljeničkih udruga (SUH i MUH), kako bi se potrebe starijih

osoba mogle jače artikulirati i eventualni nedostaci riješiti na najvišoj razini, odnosno mjestu gdje se odluke i provode.

Nadalje, SUH traži podizanje prihodovnog cenzusa za dopunsko zdravstveno osiguranje - Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju (NN: 71/10), jer je postojeći prihodovni cenzus na snazi od 2004. godine i time je odavno neadekvatan. Stoga se predlaže da se prihodovni cenzus utvrđuje svake godine temeljem linije siromaštva koju jednom godišnje objavljuje Državni zavod za statistiku za samce te članove obitelji.

Naposljetku, SUH je zatražio ukidanje dodatnog zdravstvenog doprinosa na mirovine, tog u europskoj normativi neuobičajenog doprinosa.

Protiv smo ovakve reforme!

Smatramo da svaki budući umirovljenik u narednih 10 godina mora imati pravo izlaska iz II. stupa ako mu je ta opcija povoljnija, kao što smatramo da treba trajno omogućiti izlazak iz II. stupa za sve one čiji obračun daje ukupnu mirovinu manju od najniže

Kakvi će biti glavni prijedlozi Vas i Vaše stranke na mirovinsku reformu u tekućem javnom savjetovanju?

Prijedlog mirovinske reforme znači da će sadašnji radnici raditi duže za niže mirovine. Sadašnji umirovljenici neće osjetiti značajnije promjene osim u slučaju najnižih mirovina koje će, prema neslužbenim najavama, rasti tri posto.

Rast najnižih mirovina od tri posto je posebno kontroverzan za buduće umirovljenike koji će imati najnižu mirovinu, jer se time bez kriterija nagrađuju oni kojima je mirovina veća od onoga što su uplaćivali. Osim toga, Vlada predlaže dizanje penalizacije bez obzira na godine staža. Konkretno, osoba koja odlazi u mirovinu pet godina ranije bit će doživotno penalizirana 20,4 posto, ali će joj mirovina, ako je najniža, rasti tri posto. Ovakve mjere HSU smatra populističkim i one nemaju veze s proklamiranom solidarnošću.

Osim toga, veoma je problematična ideja podizanja dobi za odlazak u mirovinu sa 65 na 67 godina i to iz niza razloga. Osim što takva mjera ne donosi nikakvu ekonomsku korist nego služi isključivo za podilaženje Europskoj komisiji, u našoj zemlji je očekivano trajanje života tri godine kraće nego u EU, dok je očekivano trajanje zdravog života nakon 65. godine dvostruko kraće od prosjeka EU gdje većina zemalja ima prag na 65 godina za odlazak u mirovinu.

Ukratko, predložiti ćemo da se ne dira dob za odlazak u mirovinu, tražit ćemo da se penalizacija ostavi ovakva kakva je sada, a što se tiče instituta 60/41 kao uvjet za odlazak u starosnu mirovinu bez penalizacije, tu ćemo biti rezolutni i tražit ćemo da Vlada ne dira taj institut jer smatramo da je 41 godina radnog staža sasvim dovoljna za punu mirovinu. Zalagat ćemo se za stimulaciju od 0,34 posto svima koji duže ostaju na tržištu rada.

Držite li da je potrebna paralelna reforma mirovina po posebnim propisima?

Reformu mirovina po posebnim propisima započela je Vlada Zorana Milanovića odvajanjem dijela mirovina po općim propisima od dijela mirovine po posebnim propisima koji bi se usklađivao samo kad rast BDP-a bude veći od tri posto. Sadašnja Vlada je to srušila iako je Europska komisija tražila nastavak te reforme.

Koje rješenje podržavate u vezi mirovina iz I. i II. stupa, koje su i do 30 posto niže od onih iz I. stupa?

Podržavamo 27 posto dodatka na godine uplate do-

prinosa u I. stup po stopi od 20 posto, dakle do 2002. godine. Također, zadovoljni smo mogućnošću isplate 20,25 posto dodatka na osnovnu mirovinu za godine uplate doprinosa po stopi od 15 posto. Smatramo da svaki budući umirovljenik u narednih 10 godina mora imati pravo izlaska iz II. stupa ako mu je ta opcija povoljnija, kao što smatramo da treba trajno omogućiti izlazak iz II. stupa za sve one čiji obračun daje ukupnu mirovinu manju od najniže. Zalažemo se i za to da se omogući isplata mirovine iz II. stupa na 20 godina s nasljeđivanjem neisplaćenog dijela, jer tek bi tada štednja u II. stupu postala imovina. Isto tako, smatramo da treba ukinuti MOD.

Podržavate li da se izdvajanje za II. stup poveća na račun I. javnog stupa?

Samo ako poslodavci hoće dodatno izdvajati u II. stup za svoje zaposlenike jedan do dva posto dodatnih doprinosa. Dodatno izdvajanje iz bruto plaće radnika nam je neprihvatljivo.

Kako komentirate otpor sindikata prema proširenju prava na rad umirovljenika?

Bojim se da su radnički sindikati nedovoljno upoznati sa suštinom ovog dijela priče. Rad umirovljenika može u određenom trenutku 'špice' potreba za radnicima doseći dimenziju 20-25 tisuća zaposlenih do četiri sata dnevno koji uredno plaćaju doprinose i poreze. Sindikati se trebaju boriti protiv prekarnog rada, kao što je, na primjer, dio rada preko student servisa. Ako smo zagovornici cjeloživotnog učenja onda ne možemo ograničavati rad u okvirima radnih sposobnosti čovjeka.

Slažete li se s umirovljeničkim udrugama da je promjena formule usklađivanja mirovina prioritetno pitanje za ovu reformu?

HSU je za vrijeme Vlade premijera Milanovića predlagala formulu 80-20 za usklađivanje, a kompromisni prijedlog je postao 70-30. O toj temi treba argumentirano raspravljati, a ne temeljem prvih statističkih pokazatelja na koje naiđemo. Smatram da su obiteljske mirovine prvi prioritet kojeg treba rješavati u mirovinskom sustavu, a za to ova Vlada nema sluha.

Milan Dalmacija

Hoće li nam ponestati kanti za smeće?

Piše: **Jasna A. Petrović**

Nakon što su europski lideri proglasili 2017. godine Europski stup socijalnih prava kao politički zagovor socijalnih prava građana EU, među kojima i za dostojanstven život u starijoj dobi, ovih su dana objavljeni rezultati istraživanja Eurofonda „Otpornost na socijalnu sigurnost“. Zanimljivo je da je razina brige ispitanika da u starijoj dobi neće imati dovoljne prihode za život najviša u Grčkoj, Španjolskoj i Portugalu, dok je najniža u Danskoj, Švedskoj i Austriji.

Hrvatske je negdje u gornjoj polovici ljestvice straha od siromaštva u starosti, no to je bilo prije dvije godine, dok bi današnji hrvatski građani, zahvaljujući tekućoj mirovinskoj reformi, sigurno iskazali daleko viši stupanj straha od tadašnjih 6.4 (od 10 kao najgore procjene vlastite nesigurnosti).

Zna se – da su umirovljenici siromašni

Zahvaljujući peticiji Sindikata umirovljenika od prije tri godine te prošlogodišnjim prosvjedima u šest gradova u Hrvatskoj protiv siromaštva starijih osoba, bitno je porasla osviještenost o siromaštvu u penziji. Mnogi mladi koji su iselili iz Hrvatske kao jedan od razloga nerijetko navode i bijedne mirovine, pa je očito percepcija o tom pitanju u javnosti izašla iz dobnog geta i postala opće poznata činjenica. Političarima više ne pomaže ni lažiranje ili „zakruživanje“ statističkih pokazatelja o mirovinama, jer sada siromaštvo stanuje tu u susjedstvu, iza ugla, kod prvog kontejnera ili kante za smeće. Više ga se ne može previdjeti niti zanijekati.

Istraživanje ukazuje u povećani, posve razložno veći strah ženske populacije od socijalne nesigurnosti u starijoj dobi, a u nekim zemljama, poput Bugarske, Latvije i Slovačke, razlika u percepciji je izrazito visoka na rodnoj osnovi.

Čemu ovakva istraživanja? Socijalna nesigurnost odražava smanjenu kvalitetu života i odraz je nepostojanja mehanizama koji bi mogli amortizirati negativne učinke takvih

socijalnih padova u ponor. Ujedno se istraživanjem ispitala sposobnost izloženih da se suoče s posljedicama socijalnih padova. Na prvom mjestu to odražava i kvalitetu javnih sustava i institucija, osobnih resursa za preživljavanje i međuljudskih potpora.

Samo jedan posto živi bez straha

Eto i strašnog podatka kako samo jedan posto stanovništva EU uživa najvišu razinu socijalne sigurnosti u svim promatranim područjima (osobna situacija, stanovanje, zdravstvena skrb, zaposlenost i prihodi u starosti). Većina stanovnika osjeća višestruku nesigurnost koja je međusobno povezana, pa tako onaj koji ima vrlo nisku mirovinu ili padne u tu skupinu nakon smrti partnera, vjerojatnije je da će se osjećati i nesigurnim u stanovanju (hoće li recimo zbog ovrhe izgubiti jedini stan).

Međutim, čak i oni koji su imućniji mogu osjećati osobnu nesigurnost, pa se nesigurnima osjeća i više od 27 posto Europljana u dobi 75 i više godina kad odlaze do dućana ili banke (mrak, gužva, prebrzi semafori...). I ta dimenzija utječe na kvalitetu života.

SUH je, primjerice, upravo zbog izoliranosti u ruralnim područjima i otocima ili na visokim katovima stambenih zgrada te slabog javnog prijevoza, zatražio da mirovine slabije pokretnima (ponovno) donose poštaru na vrata, no nadležne institucije su to odbile jer im je – preskupo i jer su se tako dogovorile s bankama. Njima je naprosto jeftinije ostaviti starije osobe prepuštene vlastitoj nesigurnosti, izoliranosti i nemoći. Ipak, najnesigurnijima se osjećaju osobe s niskim prihodima, starije žene, udovice, razvedene žene, a najviše žene u samačkim domaćinstvima.

Taj je strah razlozan i osnovan, a hoće li otpornost spram socijalnih padova i promjena biti viša ili niža, ovisi o zakonima, društvenoj podršci, razini prava i kvaliteti javnih institucija. U Hrvatskoj nadležne javne institucije uopće ne zanima siromaštvo, niti to uzimaju kao značajan faktor za donošenje strategija, politika ili potrebnih mjera. Više se polaže pozornost ideološkom pristupu, nego stvarnoj socijalnoj potrebitosti.

52 posto mirovina ispod hrvatske linije siromaštva!

Gotovo pet godina nakon što smo ušli u Europsku uniju, Hrvatska je jedna od najsiromašnijih članica, a najsiromašnija skupina su stariji od 65 godina. U većini zemalja EU najugroženija su djeca, no kod nas su to starice i starci, jer se društvo o najmlađima ipak donekle pobrine. A stari neka crknu (kako su na Facebook stranici SUH-a nerijetko pisali građani).

U Hrvatskoj 87 i pol tisuća osoba prima socijalnu naknadu od 440 do 980 kuna, što je tek svaka desetak osoba koja živi u ekstremnom siromaštvu. Zato ne čudi što svakog dana na ručak u pučku kuhinju dolazi 10 tisuća građana.

Svaki peti građanin je u zoni siromaštva, a svaki treći stariji od 65 godina. Europski prosjek stope siromaštva za tu dobnu skupinu je 18 posto, dok je kod nas brojka gotovo dvostruka. Najugroženija su staračka samačka domaćinstva, a osobito ona u ruralnim i socijalno i geografski izoliranim područjima. Čak 43 posto siromašnih su žene koje žive same, a među starijima od 65 godina čak je i više od 60 posto žena u siromaštvu.

Linija siromaštva u 2018. godini za jednočlano kućanstvo prema najnovijim podacima Državnog zavoda za statistiku iznosi 2.321,42 kune, pa je time 52 posto svih mirovina temeljem rada (prema općim propisima) ispod linije siromaštva. Prosječna mirovina je samo 23 kune viša od linije siromaštva!

Još više šokira vrlo niska relativna vrijednost mirovine, odnosno udjel prosječne mirovine u prosječnoj neto plaći koji je u kolovozu iznosio samo 37,35 posto (najniži je od svih zemalja nastalih na području bivše Jugoslavije). Čak 160 tisuća umirovljenika ima mirovinu nižu od 1.000 kuna. Što reći na sve to? Može se samo plakati.

K tome, socijalne razlike sve su veće, a osobito među umirovljenicima. Samo 1,4 posto svih umirovljenika ima mirovine više od prosječne plaće od 6.200 kuna, dok je taj udjel bitno drukčiji u skupini povlaštenih umirovljenika (prema posebnim propisima), čak 25 posto ima više od prosječne plaće. Vlast, međutim, i dalje pogoduje bogatijima!

UMIROVLJENIČKI RAD „NA CRNO“

Rad iz nužde, iz očajaja

Jedna od glavnih novosti u mirovinskoj reformi jest i proširenje kruga umirovljenika koji će moći istovremeno raditi i primati mirovinu. Dosad je to bilo omogućeno starosnim umirovljenicima koji rade do četiri sata dnevno s izmijenjenim ugovorom o radu, korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad i pojedinim skupinama po posebnim propisima. Umirovljenici mogu raditi i oslobođenjem od plaćanja doprinosa, ako paušalno uplaćuju porez na dohodak. Sada bi odredbe o proširenju rada uz mirovinu uključile i dugotrajne osiguranike, korisnike prijevremene starosne mirovine i umirovljene djelatne vojne, policijske i službene osobe. To je svakako pohvalna odluka, s obzirom na vrlo nizak standard umirovljenika, koji bi ovime mogli barem malo pokriti svoje životne troškove.

No, jedno od opravdanja ministra rada i mirovinskog sustava Marka Pavića još u ranoj fazi reforme bilo je to što će se ovim odredbama smanjiti rad „na crno“ i time će država kroz poreze i doprinose uprihoditi više novca. Ta izjava bi bila i logična da postoje utemeljeni i javno dostupni podaci. Naime, Inspektorat rada koji djeluje upravo pri njegovu ministarstvu ne raspolaže s konkretnim podacima o broju umirovljenika uhvaćenih u nezakonitom radu.

Nesuvisli podaci

„U evidencijama raspolažemo podacima o utvrđenom nezakonitom

radu na način da se evidentiraju ukupno kod poslodavaca utvrđeni nezakonito zaposleni radnici, državljani Republike Hrvatske, bez posebno izdvojenih podataka o tomu jesu li takve osobe nezaposlene, zaposlene kod nekog drugog poslodavca, umirovljenici, studenti ili ostali te stranci koji rade bez dozvole za boravak i rad ili potvrde o prijavi rada“, kažu u Inspektoratu rada i daju nam ukupne brojke.

Tako su u 2014. nezakonito radile 774 osobe, u 2015. njih 976, u 2016. se broj smanjio na 858, a u prošloj godini je 895 osoba radilo „na crno“. Zanimljivo je da je u prvih devet mjeseci ove godine otkriveno 629 nezakonito zaposlenih radnika. S druge strane, vidljiv je porast broja stranaca bez radne ili boravišne dozvole te potvrde o prijavi rada. Takvih je u 2014. bilo 93, u 2015. 97, 2016. je broj narastao na 140, prošle godine ih je bilo čak 321, a u prvih devet mjeseci ove godine je uhvaćeno čak 280 stranaca. Očito je da ove skromne brojke ne pričaju istinu, jer je kontrola rada „na crno“ gotovo potpuno izostala.

Stoga generalizirati „rad na crno“ kao sredstvo kojim isključivo umirovljenici nastoje „prevariti“ zakon i dodatno zarađivati nije baš mudro, pogotovo ako nema dokaza i pokazatelja.

Strah od kazne

Ipak, ako ne zna država, zna narod. Postavite pitanje sami sebi koliko umirovljenika pruža takozvane usluge u kućanstvu ili skrbi o starijima i dje-

ci, koliko ih pegla, kuha, ili pak peče kolače za svadbe i prodaju na tržnici, plete, šiva, čiste, peru i pomažu po restoranima; koliko starijih umirovljenika potpomaže u poljoprivredi, građevinarstvu, prijevozu... Puno. Oni to ne rade iz dosade ili želje za druženjem, već iz nužde i zbog mizernih mirovina. Legalizacija rada na crno stoga je nužni korak koji moraju učiniti zakoni i institucije, pa je ispravno proširiti listu korisnika prava na rad bez obustave mirovine, kako se predlaže u okviru tekuće mirovinske reforme.

Nije problem samo to što umirovljenici rade iz nužde, iz očajaja, već što su u strahu hoće li biti ulovljeni, platiti kaznu za rad na crno i – izgubiti mirovinu. Legalizacija rada starijih osoba je nužna i stoga da bi se povećala stopa radne aktivnosti dobne skupine iznad 65 godina života, kojih je sada u službenom radu samo tri posto.

Istina, svim ovim zakonskim izmjenama ne odgovara se na pitanje zašto se (opet) razlikuju predviđena prava na rad uz mirovinu za umirovljene radnike, branitelje, te umirovljene vojne i policijske djelatnike, tako da se jednima omogućava povoljnije uvjete, kao primjerice vojnim i policijskim djelatnicima te hrvatskim ratnim vojnim invalidima. Zato Sindikat umirovljenika traži da se prava unificiraju na način da uz puno radno vrijeme svatko može zadržati pola mirovine, a uz pola radnog vremena cijelu. I pitamo glasno čemu opet povlastice i povlaštenosti? Kao da nam toga već nije previše.

Milan Dalmacija

Neki privatni domovi i dalje sklapaju ugovore o uzdržavanju?

Iako mnogi misle kako su prijavom za smještaj u domu umirovljenika riješili svoje životno pitanje, česti su slučajevi kada dolazi do kršenja njihovih prava, a često i manipulacija.

U Pravno savjetovalište SUH-a javio se gospodin D.Š. koji je sa suprugom htio otići u privatni dom umirovljenika zbog teškog zdravstvenog i materijalnog stanja. Sastao se s predstavnikom doma te mu je ovaj ponudio smještaj u domu po cijeni od 6.300 kuna. To je bilo preskupo za gospodina Š., pa mu je u četiri oka ponuđen ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, gdje će dobivati dva obroka dnevno i medicinski tretman, a da će se zauzvat vlasnik doma uknjižiti na njihovu kuću, ali ih i ostaviti da ondje nastave živjeti. No, kad je trebalo potpisati ugovor, gospodin Š. je vidio kako je umjesto dogovorenoga, bio spomenut smještaj u dom i uknjižba na njihovu kuću i grobnicu, a uz to u ugo-

voru je stajala odredba kako se stranke odriču prava pobijanja tog ugovora iz bilo kojeg razloga. Gospodin Š. nije htio pristati na te uvjete, pa nije niti potpisao ugovor i time se spasio od prijevara.

Nazvali smo dotični dom s izlikom da želimo pomoći susjedu koji je sam i bolestan. Dobili smo odgovor kako se dugo čeka na mjesto i da je to dom samo za teške bolesnike. Ponuđeno nam je razgledavanje i dogovor na licu mjesta, a o ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju nije bilo riječi. Barem ne preko telefona.

Sindikata umirovljenika je u više navrata upozoravao na štetnost ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, upravo zato jer primatelji uzdržavanja mogu ostati bez imovine odmah po potpisu tog ugovora. U travnju je ministru pravosuđa Draženu Bošnjakoviću poslana inicijativa za izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima, kojima bi se ukinulo dosmrtno

uzdržavanje, a doživotno bi se strože kontroliralo. Kako još nismo dobili odgovor, provjerili smo što radi socijalna inspekcija.

„Temeljem članka 192. Zakona o socijalnoj skrbi inspektori provjeravaju broj sklopljenih ugovora, koji kod osoblja domova ne smije biti veći od tri, a po članku 123.a oni ne smiju sklapati ugovor o otuđenju ili opterećenju nekretnine korisnika. Postupanja inspektora temeljem navedenih odredbi su rijetka“, stoji u odgovoru iz MDOMSP-a.

Dodaju da će u skladu s dovršetkom istraživanja o pojavnosti nasilja nad starijim osobama inicirati pokretanje evidencije ugovora o uzdržavanju. A dotad, tko zna koliko će se ljudi naći u istoj situaciji kao gospodin Š. i koliko će ih naivno potpisati ugovore o dosmrtnom uzdržavanju i time si zapečatiti sudbinu.

Milan Dalmacija

Stotine ilegalnih domova diljem Hrvatske

Na Facebook stranici Sindikata umirovljenika Hrvatske „Pokret protiv siromaštva starijih osoba“, koja ima 11.500 pratitelja, nerijetko saznajemo o brojnim nečasnim ponudama umirovljenicima, ali tek smo nedavno saznali o postojanju stotina ilegalnih domova. Javila nam se M.Š. iz sjevernog dijela zemlje s molbom za oglašavanje takvog doma koji je otvorila u svojoj višesobnoj kući u ruralnom području. Njezin muž se razbolio, pa kad već mora o njemu brinuti, ponudila je oglasima i preko prijatelja smještaj i drugim manje pokretnim starijim osobama. Poslala nam je i fotografije u razne šarene presvlake presvučenih kreveta, po dva u sobičku. Upozorili smo je da je riječ o nelegalnom poslu, no ona nam je mirno otpisala kako pozna na desetke takvih domova za starije i da svi oni ne mogu ispuniti sve pretjerane uvjete i papirologiju zahtijevanu od strane centara za socijalnu skrb.

I nakon uvjeravanja kako je ipak riječ o radu „na crno“ i sivoj ekonomiji, gospođa nam je objasnila kako je to potreba tržišta, da bi bez takvih kućnih domova mnogi stari ostajali po cijele dane sami i zapušteni, pa čak i gladni i žedni, da ova-ko ti stari ipak dobiju nekakav smještaj i hranu te da je ona s njima ljubazna, a cijena smještaja je prema dogovoru i stanju klijenta. Ilegalno ili ne, to je stvar države kako propiše zakoni-ma. Ovako, tvrdi, to i nije nelegalno, jer ona svakog starca ili staricu koje zaprimi prijavi kao podstanare, što je, dozvoljeno – zar ne?! (J.A.P.)

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Oslobađanje od poreza čini dosmrtno uzdržavanje popularnim

Ugovori o dosmrtnom uzdržavanju jedan su od zakonski priznatih oblika uzdržavanja starijih osoba u Hrvatskoj. No, također su često sredstvo manipulacije i ekonomskog zlostavljanja starijih osoba. Razlog tomu jest što se, za razliku od ugovora o doživotnom uzdržavanju, davatelj uzdržavanja može odmah nakon potpisa ugovora uknjižiti na nekretninu primatelja uzdržavanja i bez njegova znanja. To znači da je primatelj uzdržavanja prisiljen otići u dom, živjeti u neadekvatnim prostorima davatelja uzdržavanja ili pak završiti na cesti, bez mogućnosti da promijeni situaciju.

No, osim toga, postoji još jedan razlog zbog kojeg bi se takvi štetni ugovori mogli još više popularizirati. Naime, davatelji dosmrtnog uzdržavanja bi, prema prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o porezu na promet nekretninama, bili oslobođeni od plaćanja poreza na promet nekretnina, koji iznosi četiri posto vrijednosti nekretnine u trenutku njezina stjecanja.

Konkretno, to znači sljedeće: davatelj uzdržavanja potpiše ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s primateljem uzdržavanja te se odmah i bez njegova znanja, uknjiži na njegovu kuću ili stan i pritom je još oslobođen plaćanja poreza na promet nekretninama od četiri posto, što znači da je praktički dobio nekretninu besplatno.

Prepoznala je to i pučka pravobraniteljica Lora Vidović te je oštro reagirala na takvu odredbu. U okviru savjetovanja o poreznoj reformi našao se i Zakon o porezu na promet nekretninama u kojem su ove odredbe definirane. Pravobraniteljica je zatražila izmjenu članka 13. točke 7., iz kojeg bi se, prema prijedlogu, uklonila mogućnost oslobađanja od plaćanja poreza onima koji su sklopili ugovor o dosmrtnom uzdržavanju.

„Sklopanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju je rizičan pravni posao, jer vlasništvo imovine koja je predmet ugovora prelazi u vlasništvo davatelja uzdržavanja odmah po sklapanju ugovora. Poznato je da sklapanjem ovih ugovora, neovisno o propisanoj strogoj formi i zaštitnim mehanizmima, postoji niz manipulacija zbog čega se starije osobe osjećaju prevarene, pa čak i kad su davatelji uzdržavanja potomci. Primjerice, primatelji uzdržavanja koji ne ostvaruju ugovoreno uzdržavanje i skrb temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju ne mogu uvijek vratiti svoju imovinu, jer postoje situacije da je njihova imovina u međuvremenu otuđena i postala je vlasništvo trećih osoba. Također, ako se sporazumno ne raskine ugovor, primateljima uzdržavanja preostaju dugotrajni sudski postupci za raskid tih ugovora, kojeg najčešće i ne dožive. Nadalje, stariji primatelji uzdržavanja u teškoj su situaciji što su prevareni, posebice kad je to od strane vlastitih potomaka, pa sudske postupke radi raskida ugovora uopće i ne pokreću“, ističe se u mišljenju Pučke pravobraniteljice.

Time bi se, smatra pravobraniteljica, doprinijelo prakticiranju sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju, koji su donekle pravno sigurniji za primatelje uzdržavanja; barem u tolikoj mjeri da ne ostaju bez svoje imovine za vrijeme života. Ako Vlada ne prihvati ovaj prijedlog, otvara se prostor za pojačano ekonomsko zanemarivanje starijih osoba, ali i sve veće manipulacije najranjivije populacije u Hrvatskoj.

Milan Dalmacija

OBESPRAVLJENI SIN

K.M. je 2011. potpisala sa svojom kćeri N.B. ugovor o dosmrtnom uzdržavanju. Iako se kćer o njoj dobro brinula, zbog toga je došla u sukob sa sinom V.M. s kojim je i živjela u stanu. Protiv njega je podnijela tužbu za iseljenje iz stana, smatrajući se i dalje vlasnicom. Sin je podnio protutužbu, tražeći ništavnost tog ugovora. Spor se rastegnuo do ove godine, a K.M. je u međuvremenu umrla. Sud je sada presudio kako ona nije bila svjesna pravnih posljedica takvog ugovora, pa je sina, slučajno ili namjerno, ugovorom ostavila bez ikakvog prava na nasljedstvo, a uz to ga nije niti mogla „izbaciti“ iz stana.

NEODLUČNI SUDOVI

N.M. je 2010. potpisao ugovor o dosmrtnom uzdržavanju s N.A., koji se odmah po potpisu ugovora uknjižio na stan u vlasništvu N.M. Nakon nekoliko godina N.M. je odlučio sudskim putem zatražiti raskid ugovora i vraćanje vlasništva u prijašnje stanje, jer je međusoban odnos postao nesnošljiv, ali i zato jer se N.A. nije o njemu brinuo nakon što je obolio. N.A. mu je odgovorio protutužbom u kojoj traži povrat više od 100.000 kuna koje je uložio u uređenje stana i plaćanje režija. Nakon nekoliko godina, prvostupanjski sud nalaže raskidanje ugovora i povrat ranijeg zemljišno-knjižnog stanja, no drugostupanjski je sud prije nekoliko mjeseci pobio tu odluku. N.M. je još živ, ali je pitanje hoće li dočekati pravdu i kakva će ona biti. Pitanje je, naposljetku, što je tu pravda?

ZOVITE PRAVNO SAVJETOVALIŠTE

Tel. 01/4615-797

E-mail: pravo.suh@gmail.com

Pošta ili osobni dolazak: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, 10 000 Zagreb

Sindikata umirovljenika – partner u europskom projektu

Na poziv pravobraniteljice za ravnopravnost spolova Višnje Ljubičić Sindikat umirovljenika Hrvatske je prihvatio partnerstvo u europskom projektu „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“. Europska komisija je ovih dana potpisala projekt u kojemu SUH ima malu, ali značajnu ulogu, prije svega kao zagovaratelj ravnopravnosti i borbe protiv siromaštva.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova nositeljica je projekta koji će trajati dvije godine, a cilj je osigurati akcije, standarde i mjere te podići svijest o društvenom problemu jaza u plaćama i mirovinama, u cilju sprječavanja rizika siromaštva za starije žene u Hrvatskoj te podići razinu znanja o ovoj temi među predstavnicima javnih vlasti.

Poznato je da je SUH već godinama upozoravao na rastuće siromaštvo žena

starije dobi, prije svega kao posljedice loših zakona i politika spram žena na tržištu rada, što se posljedično preslikava i na mirovine. Projektom, koji po prvi put

u Hrvatskoj problematizira jaz u plaćama i mirovinama, očekuje se razvijanje znanja o razlozima i strategijama za sprječavanje jaza u plaćama i mirovinama, kreiranje nacionalnog zakonodavnog okvira te razvitak edukacijskih alata za direktan rad s ciljanim skupinama.

Glavni partneri u projektu su Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje

i istraživanje te belgijski Institut za ravnopravnost žena i muškaraca, a projektu službeno daju potporu Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo uprave i Državni zavod za statistiku.

Uz brojne predviđene aktivnosti i istraživanja, SUH će u svom mjesečniku „Glas umirovljenika“ objavljivati stranicu podržanu od strane projekta, a na kojoj će redovito objavljivati podatke o jazu u mirovinama, rodnom aspektu siromaštva starijih osoba te druge informacije u vezi projekta.

Cilj je nametnuti temu jaza u plaćama i mirovinama kao društvenu temu, koja trenutno nije dovoljno percipirana kao rodno uvjetovana, a ključne poruke projekta su: jednake mogućnosti za žene i muškarce na tržištu rada, dostojanstven život bez siromaštva u starosti, jednakost za sve članove društva, učenje osnovnih ljudskih prava, poštovanje za svakog/u radnika/cu i europski standardi i vrijednosti u svijetu rada.

KAZNA ZA VIŠESTRUKO MAJČINSTVO

Više djece – manja mirovina

Pravobraniteljici za ravnopravnost spolova obratila se pritužiteljica koja je navela da ona kao majka šestero djece zbog majčinstva, odnosno korištenja roditeljskih dopusta ima mirovinu od 2.400 kuna iako ima višu stručnu spremu te 39 godina i šest mjeseci mirovinskog staža. Jesu li mirovine doista niže ženama koje imaju više djece? Jesu. Posve je sigurno da bi ova šesterostruka majka imala barem za trećinu višu mirovinu da nije rodila niti jedno dijete.

Pravobraniteljica se stoga još krajem 2017. godine obratila Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku te Ministarstvu rada i mirovinskog sustava s prijedlogom da se osnuje Međuresorna radna skupina koja bi razmotrila problematiku jaza u mirovinama između žena i muškaraca te preporučila da

se razmotri mogućnost uvođenja mehanizama za ispravljanje nejednakosti koje mogu dovesti do razlika u mirovinama, a posebice uvođenje sustava „bodova za skrb“ kao i osmišljavanje „sustava mirovinskih kreditnih bodova“. Sustav *creditinga*, odnosno različitih mjera kojima se kroz zakone nastoji kompenzirati prekide u karijeri i niža primanja za vrijeme roditeljskih dopusta, postoji u brojnim zemljama, primjerice na način da se ta razdoblja u radnoj karijeri obračunavaju prema prosječnim primanjima ili priznaju dodatne godine radnog staža po djetetu.

Činjenica je da je taj problem postao vidljiviji tek posljednjih desetak godina, jer od 2007. godine u izračun mirovine ulazi čitavi staž, uključujući i vrijeme provedeno na roditeljskom ili roditeljskom dopustu.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LISTOPADU 2018.

NOVOSTI U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

27. rujna 2018. godine održana je 30. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Osnaživanje palijativne skrbi u domovima zdravlja

S ciljem olakšavanja stanja teško oboljelih osiguranih osoba HZZO-a kao i pomoći njihovim obiteljima u četiri ugovorna doma zdravlja u djelatnosti palijativne skrbi ugovoreni su mobilni palijativni timovi, kao i koordinatori palijativne skrbi.

U okviru Odluke o prihvaćanju ponuda za sklapanje ugovora o provođenju primarne i specijalističko-konzilijarne zdrav-

stvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja ugovoreno je sljedeće:

- u Domu zdravlja Šibenik jedan tim i jedan koordinator
- u Domu zdravlja Zagreb-Istok i Domu zdravlja Zagreb-Zapad po jedan tim i jedan koordinator
- u Domu zdravlja Primorsko-goranske županije 2 koordinatora za palijativnu skrb i 2 mobilna palijativna tima.

Kontrola poštivanja ugovornih obveza ugovornih partnera HZZO-a

HZZO kao dio svojih redovnih aktivnosti kontinuirano kontrolira poštivanje ugovornih obveza svojih ugovornih partnera, kako bi osigurane osobe neometano mogle ostvarivati zdravstvenu zaštitu i prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

IZ SADRŽAJA:

- Osnaživanje palijativne skrbi
- Kontrola poštivanja ugovornih obveza

- Kontrola privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad
- HZZO financira pripravnički staž
- Ministarstvo zdravstva potpisalo Ugovor za nabavu robotskog kirurškog sustava

U prvom polugodištu 2018. godine HZZO je proveo ukupno 2.902 kontrole svojih ugovorenih partnera, od toga 2.813 kontrola na razini primarne zdravstvene zaštite, 28 kontrola isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala i 61 kontrolu na razini sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite i na razini zdravstvenih zavoda.

U 2.460 kontrola ili 85 posto svih provedenih kontrola nisu utvrđene nepravilnosti, dok je u 15 posto provedenih kontrola utvrđeno kršenje ugovornih obveza, zbog čega su izrečene 442 mjere i to 187 opomena, 180 opomena s naplatom štete u ukupnom iznosu 336.457 kuna, 51 opomena s novčanom kaznom u ukupnom iznosu 155.833 kuna, 23 opomene s novčanom kaznom i naplatom štete u ukupnom iznosu 284.038 kuna i jednu opomenu pred raskid ugovora s novčanom kaznom u iznosu 7.586 kuna.

Kontrole privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad

Kontrole su pokazale mali porast ukupne stope bolovanja u odnosu na prošlu godinu.

HZZO kontinuirano provodi kontrole privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad, koje pokazuju mali porast ukupne stope privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad (u daljnjem tekstu: stopa) u odnosu na prošlu godinu.

Ukupna stopa u prvom polugodištu 2018. godine iznosila je 3,53; od toga 1,77 na teret poslodavca, a 1,76 na teret HZZO-a.

U prvom polugodištu 2017. godine

ukupna stopa bila je 3,36; od toga 1,59 na teret poslodavca, a 1,77 na teret HZZO-a. Iz navedenog proizlazi kako je u prvom polugodištu 2018. godine u odnosu na isto razdoblje 2017. godine ukupna stopa bolovanja porasla za 0,17 (na teret poslodavca za 0,18, a na teret HZZO-a je manja za 0,01).

Broj dana privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad u prvom polugodištu 2018. godine veći je za 682.357 dana u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, a broj dnevno bolesnih osiguranika veći je za 4.051.

Ovlašteni doktori kontrolori HZZO-a u prvom polugodištu 2018. godine proveli su 2.192 kontrole privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad pri ugovornim subjektima HZZO-a i pritom pregledali 3.796 osiguranika te zaključili 1.164 privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad odnosno 31 posto kontroliranih privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad.

HZZO financira pripravnički staž za 495 kandidata

HZZO će financirati pripravnički staž za 495 kandidata i to 482 doktora medicine, jednog magistra farmacije i 12 magistara medicinske biokeemije.

Rezultat je to prihvaćenih Odluka o izboru pripravnika – doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine za koje će HZZO financirati pripravnički staž osnovom Javnih natječaja iz 2018. godine.

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA POTPISALO UGOVOR ZA NABAVU ROBOTSKOG KIRURŠKOG SUSTAVA

Ministarstvo zdravstva provelo je otvoreni postupak nabave za Robotski kirurški sustav procijenjene vrijednosti 12.000.000 kuna, a ugovor o javnoj nabavi sklopljen je u vrijednosti od 11.900.000 kuna bez PDV-a.

Ispred Ministarstva zdravstva ugovor je potpisao ministar zdravstva prof. dr. sc. Milan Kujundžić, a ispred TransEnterix Europe S.A.R.L. g. Andre Philippe Revenu.

Postupak nabave robotskog kirurškog sustava objavljen je dana 7. srpnja 2018.

godine, a Odluka o odabiru postala je izvršna dana 13. rujna 2018. godine. Odbrana je ponuda ponuditelja TransEnterix Europe S.A.R.L. (švicarska podružnica tvrtke TransEnterix Europe S.A.R.L. s glavnim sjedištem u Luksemburgu.).

Okupljenima su se obratili prim. dr. Milivoj Novak, pomoćnik ravnatelja za kvalitetu zdravstvene zaštite i nadzor iz KBC-a Zagreb, prim. dr. Branislav Kocman, dr. med., zamjenik predstojnika Klinike za kirurgiju KB Merkur, prof. dr. sc. Bojan Jerbić s Fakulteta strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Darko Chudy, dr. med. neurokirurg iz KB Dubrava, te prof. dr. sc. Željko Kaštelan, dr. med. iz KBC-a Zagreb.

Rok isporuke iznosi 12 mjeseci od dana potpisivanja Ugovora o javnoj nabavi.

Riječ je o prvom robotskom kirurškom sustavu u Republici Hrvatskoj koji će biti smješten u Klinici za urologiju Kliničkog bolničkog centra Zagreb, a edukacija na njemu vršit će se za više hrvatskih centara. Daljninski upravljani robotski sustav Senhance proizvođača Transenterix Italia S.R.L. sposoban je izvoditi minimalno-invazivne kirurške zahvate u različitim kirurškim strukama (urologiji, općoj kirurgiji, ginekologiji i kirurgiji toraksa), a ima i mogućnost nadogradnje sustava kao i proširivanje operativnih funkcija i opreme. Sustav je namijenjen za pomoć u preciznoj kontroli laparoskopskih instrumenata za vizualizaciju i endoskopsko rukovanje tkivom, uključujući hvatanje, rezanje, tupu i oštru disekciju, aproksimaciju, podvezivanje, elektrokirurgiju, šivanje, mobilizaciju i retrakciju u laparoskopskoj i torakoskopskoj kirurgiji.

Radi se o značajnom iskoraku pri izvođenju ovakve vrste zahvata, s obzirom na to da omogućuje iznimnu preciznost i puno kraće vrijeme oporavka pacijenta.

Uvođenjem robotskog kirurškog sustava Republika Hrvatska slijedi europske i svjetske trendove u minimalno invazivnoj kirurgiji na obostranu koristi liječnika i pacijenata.

Nabava ovog sustava također je i prvi korak u realizaciji osnivanja „Nacionalnog centra za medicinsku robotiku“.

Ideja je osnovati Nacionalni Centar koji bi trebao biti odgovoran za izobrazbu i trening liječnika, kao i razmjenu znanja, a također bi trebao biti inicijator predavanja i konferencija koje doprinose razvoju i razmjeni znanja iz područja medicinske robotike.

Važno za naglasiti je kako se i ova nabava financira bespovratnim sredstvima EU u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., Europskog fonda za regionalni razvoj, koja su namijenjena za poboljšanje isplativosti i pristupa dnevnim bolnicama i/ili dnevnim kirurgijama u bolnicama u javnom zdravstvenom sektoru.

Na ovaj način, osim poboljšanja dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite pacijentima, kao i omogućavanja edukacije i rada liječnicima na suvremenoj tehnologiji, povećava se i apsorpcija povlačenja bespovratnih sredstava u sektor zdravstva što doprinosi učinkovitom upravljanju javnim financijama.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Zagreb, listopad 2018., godina XI., br. 9

Hrvatski sabor prihvatio Izvješće o radu i poslovanju HZMO-a za 2017. godinu

Hrvatski sabor je na svojoj 9. sjednici, održanoj 28. rujna 2018., prihvatio Izvješće o radu i poslovanju HZMO-a za 2017. godinu.

Razgovori osiguranika s predstavnicima njemačkog mirovinskog osiguranja

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i nositelj mirovinskog i invalidskog osiguranja u SR Njemačkoj i ove jeseni organiziraju razgovore s osiguranicima radi rješavanja pojedinačnih problema vezanih uz provedbu uredbi EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

Hrvatski osiguranici koji su bili zaposleni i osigurani kod nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja u SR Njemačkoj na ovim razgovorima mogu neposredno dobiti detaljne informacije o ostvarivanju svojih prava iz njemačkog mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Razgovori će se održati:

- **23. i 24. listopada 2018.**, od 9:00 do 16:00 sati, u **Područnoj službi HZMO-a u Osijeku**, Kralja Zvonimira 1 i
- **25. listopada 2018.** od 9:00 do 16:00 sati, u **Područnom uredu HZMO-a u Vukovaru**, Vladimira Nazora 3.

Obavijest korisnicima mirovine iz Federalnog zavoda za MIO/PIO s prebivalištem u RH

Prema obavijesti Federalnog zavoda za MIO/PIO, **korisnici mirovine iz Federalnog zavoda za MIO/PIO koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj nisu obvezni Federalnom zavodu dostavljati potvrde o životu.**

Naime, **za navedene korisnike mirovine činjenica smrti utvrđuje se elektroničkom razmjenom podataka** s HZMO-om, stoga navedeni korisnici s prebivalištem u Republici Hrvatskoj nisu obvezni slati potvrde o životu.

Izuzetak su korisnici mirovine kod kojih postoji nedostatak u identifikacijskim podacima te se provjera na gore navedeni način ne može obaviti. Ti će korisnici na kućnu adresu dobiti pisanu obavijest potvrde o životu koju moraju popuniti, ovjeriti kod nadležnog tijela i dostaviti Federalnom zavodu za MIO/PIO do kraja tekuće godine.

Napomena - ovakva obavijest objavljena je i na web-stranicama Federalnog zavoda za MIO/PIO.

Upozorenje - ne nasjedajte prevarantima koji se predstavljaju kao djelatnici HZMO-a

Ponavljamo upozorenje građanima da ne nasjedaju na pokušaje prijevare anketara ili posjetitelja koji se lažno predstavljaju kao djelatnici HZMO-a, nudeći pritom razne usluge u rješavanju o pravima iz mirovinskog osiguranja ili prikupljanju osobnih podataka telefonski ili dolaskom na kućne adrese osiguranika.

HZMO obavlja poslove koji se tiču ostvarivanja prava na obvezno mirovinsko osiguranje **isključivo na lokacijama područnih službi/ureda i ispostava, a ne na kućnim adresama.**

HZMO nikada nije provodio ankete, niti telefonski niti dolaskom na kućne adrese.

Građane koji se nađu u spomenutoj situaciji pozivamo da pokušaj prijave policiji.

HZMO - nulta tolerancija na korupciju

HZMO ima nultu toleranciju na bilo koji oblik korupcije i zlouporabu položaja i ovlasti, stoga pozivamo građane koji imaju saznanja o nepravilnostima u radu Zavoda da ih prijave na e-adresu **sigurnost@mirovinsko.hr**.

Zavod je svjestan odgovornosti i važnosti podataka koje vodi kroz poslovni sustav kao i mogućnosti njihove zlouporabe, stoga neprekidno jača sustav kontrole i nadzora poslovnih procesa.

U 2017. osnovan je Ured za poslovnu informacijsku sigurnost, kontrolu i nadzor koji prati rad Zavoda i usko surađuje s nadležnim institucijama (USKOK i Državno odvjetništvo) na otkrivanju i procesuiranju zlouporaba.

Međunarodni dan starijih osoba

U Republici Hrvatskoj i svijetu 1. listopada se obilježava Međunarodni dan starijih osoba, kojeg je proglasila Glavna skupština Ujedinjenih naroda 14. prosinca 1990. Rezolucijom 45/106, kako bi se naglasila važnost osiguravanja životne sredine koja se može prilagoditi potrebama i sposobnostima stanovnika treće dobi.

1. listopada je dan kad se prisjećamo doprinosa starijih osoba u izgradnji suvremenog društva i ističemo važnost osiguravanja životne sredine prilagođene potrebama i sposobnostima stanovnika treće dobi.

Obilježavanjem ovoga dana naglašava se potreba da se starijim osobama umanjí osjećaj da su marginalizirane, izolirane i zaboravljene te da se potakne donošenje mjera protiv njihova zapostavljanja, siromaštva i zanemarivanja.

KORISNICI MIROVINA - isplata u rujnu 2018.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	496 578	2.619,65 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	23 949	3.560,44 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	84 074	2.294,61 kn
Prijevremena starosna mirovina	190 814	2.494,29 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	260	2.694,65 kn
Invalidska mirovina	121 710	1.973,77 kn
Obiteljska mirovina	222 757	1.988,57 kn
UKUPNO - ZOMO	1 140 142	2.402,23 kn

Korisnici koji su u 2018. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu prema ZOMO-u	Broj korisnika	Prosječna neto mirovina
Starosna mirovina	12 734	2.347,18 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	4 115	3.553,57 kn
Prijevremena starosna mirovina	6 129	2.559,65 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	27	2.779,07 kn
Invalidska mirovina	1 970	1.758,52 kn
Obiteljska mirovina	6 405	2.024,21 kn
UKUPNO	31 380	2.444,37 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	100 026	3.644,62 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	181 401	3.359,30 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	245 990	1.561,52 kn
Korisnici najviše mirovine kojima je mirovina određena prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 752	6.789,35 kn

Korisnici mirovina - muškarci (45,83%)	565 120
Korisnici mirovina - žene (54,17%)	668 091
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1 : 1,26
Iznos prosječne starosne ZOMO mirovine korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2018. godini	2.347,18 kn
Prosječna dob korisnika starosne ZOMO mirovine koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2018. godini	64 godine
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	71 godina
Sveukupan broj korisnika mirovine na dan 31. kolovoza 2018.	1 233 211
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.400.000.000 kn

Uređuje i grafički priprema:
Ured za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: informiranje@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

Vrgorac nepobjediv!

U subotu 22. rujna u Žrnovnici održani su jubilarni 10. Sportski susreti SUH-a Splitsko-dalmatinske županije. U ovom malom mjestu nedaleko od Splita okupilo se tako oko 150 članova sportskoga duha i dobre volje.

Na samom početku okupljene je, uz domaće specijalitete poput poljičkog soparnika, pozdravila domaćica igara, predsjednica podružnice SUH-a Žrnovnica Matilda Frankić. Nakon nje, u ime Središnjeg ureda i predsjednice SUH-a Jasne Petrović, sudionike i goste pozdravila je potpredsjednica SUH-a Asja Tomin i zaželjela im uspješno nadmetanje i puno sreće.

Predsjednica Županijskog povjereništva Splitsko-dalmatinske županije Merica Ličina uputila je riječi dobrodošlice te otvorila 10. Sportske susrete Splitsko-dalmatinske županije.

Nakon svečanog dijela ovih susreta uslijedilo je sportsko nadmetanje, koje se sastojalo od četiri discipline: pikado, balote, karte i potezanje konopa. Ove godine su sportski susreti bili lišeni neizvjesnosti, s obzirom na to da su u svim disciplinama prvo mjesto uzeli članovi Podružnice SUH-a Vrgorac, što im je donijelo i ukupnu pobjedu. No, to nije značilo da je nedostajalo sportske draži i veselja. Najuzbudljivije je bilo potezanje konopa, stari tradicionalni sport, o kojemu se često misli da samo mišići odnose pobjedu.

Nakon dodjele priznanja za osvojena prva mjesta i zahvalnica za sudjelovanje na 10. Sportskim susretima, organiziran je zajednički ručak u restoranu Rus u Žrnovnici. Uz obilan ručak učesnici, članovi SUH-a Splitsko-dalmatinske županije su se opustili i zabavili. U tome im je svakako pomogao i glazbeni nastup klapa Žrnovnica. Nakon cjelodnevnog druženja, organizatorica Sportskih susreta je dobila samo riječi hvale, a zadovoljni i pomalo umorni SUH-ovci su se vratili svojim kućama. Neki će se vjerojatno već i početi pripremati za iduće, 11. Sportske susrete, koji će se održati krajem rujna sljedeće godine u Splitu.

A.T.

Sportsko rivalstvo u povijesnom okruženju

U organizaciji Sindikata umirovljenika Istarske županije, već tradicionalno, održane su 9. sportske igre članova SUH-a Istarske županije 29. rujna 2018. u Svetvinčentu. Taj srednjovjekovni gradić bogate povijesne i kulturne baštine, smješten na južnom dijelu središnje Istre, ugostio je natjecatelje i njihove vjerne navijače iz 11 istarskih područja.

Okupljanje, sportskim duhom osnaženih umirovljenika započelo je na gradskom trgu, uz zidine kamenog kaštela iz 13. stoljeća i zajedničku marendu - uvijek popularni i odlični grah.

Za sve prisutne organiziran je raznolik i zanimljiv kulturno-umjetnički program u kojem su nastupili kulturno-umjetničko društvo „Dvigrad“ iz Kanfanara, mlađa plesna grupa plesnog studija „Art dance“ iz Svetvinčenta s voditeljicom Tatjanom Samuele Ban, te članovi povijesne udruge „Kaštel“ s prikazom srednjovjekovne viteške borbe.

Postrojene ekipe i goste u ime domaćina pozdravio je predsjednik podružnice SUH-a Svetvinčenat Dušan Ban. Uz domaćina pozdrave i dobre želje za uspješna sportska natjecanja uputili su Vladimir Buršić, predsjednik Županijskog povjereništa SUH-a Istarske županije, zamjenik načelnika Općine Svetvinčenat Dean Perković, zamjenica župana Istarske županije Sandra Čakić-Kuhar. Igrama je prisustvovala i Jasna Petrović, predsjednica SUH-a, koja je pozdravila prisutne i otvorila 9. sportske igre, te zaželjela sportsku borbu, a natjecateljima je pravi „vjetar u leđa“ dala i jaka bura koja je puhala i upotpunila taj sunčani dan.

Igre su okupile 222 natjecatelja koji su odmjerili snage u 5 sportskih disciplina kao što su boćanje, kartanje (briškula, trešeta, remi), pikado, stolni tenis i šah. Pridružilo se i 36 navijača koji su bodrili natjecatelje.

Nakon „ljutih“ sportskih borbi, a i zabavnih situacija, došlo je vrijeme da se proglaše pobjednici. U boćanju od muških ekipa najbolja je ekipa Umaga, dok je kod žena, prva ekipa Novigrada. U kartaškom nadmetanju pobjedu su odnijele muška ekipa Svetvinčenat 2 i ženska ekipa iz Umaga. U remiju najbolja je ekipa Pazina. U pikadu ženska ekipa iz Fažane i muška ekipa iz Umaga zauzele su prvo mjesto. Ekipa iz Pazina nadmašila je konkurenciju u stolnom tenisu, dok je ekipa Pula 1 najbolja u šahu.

Ukupni pobjednik 9. sportskih igara je podružnica Umag. Drugo mjesto osvojila je podružnica Fažana, a treće mjesto pripalo je podružnici Pazin.

Nakon cjelodnevnog druženja i sportskog nadmetanja uslijedio je vrhunac dana - zaslužena fešta, točnije, zajedničko opuštanje uz večeru, svirku i ples.

Dina Šverko

Rezultati:

Boćanje – muškarci:

1. Umag
2. Pula 3
3. Vrsar

Boćanje – žene:

1. Novigrad
2. Umag
3. Fažana

Pikado – muškarci:

1. Umag
2. Svetvinčenat 2
3. Fažana

Pikado – žene:

1. Fažana
2. Pazin
3. Svetvinčenat 2

Stolni tenis:

1. Pazin
2. Pula 1
3. Umag

Šah:

1. Pula 1
2. Fažana
3. Poreč

Kartanje – muškarci:

1. Svetvinčenat 2
2. Medulin
3. Svetvinčenat 1

Kartanje – žene:

1. Umag
2. Labin
3. Fažana

Remi:

1. Pazin
2. Medulin
3. Pula 2

Ukupni pobjednici:

1. Umag
2. Fažana
3. Pazin

Red sporta, red zabave

Dana 6. listopada 2018. održani su 6. sportski susreti Povjereništva SUH Zagreb i Zagrebačke županije koji se, sada već tradicionalno, održavaju u Studentskom Gradu, jednom od naselja gradske četvrti Gornja Dubrava. Iako je prijavljeno 12 natjecateljskih ekipa, na terenu se pojavilo ipak njih samo 10.

Domaćini, podružnica Studentski Grad, trudili su se da se natjecatelji osjećaju što ugodnije. Nakon pozdravne riječi u ime domaćina te plesne točke, ujedno i male promocije linijskog plesa, prisutnima se obratila i predsjednica Povjereništva SUH Zagreb Biserka Budigam, koja je zviždajkom otvorila sportske susrete.

Igre su bile takvog karaktera da ih je mogao svatko igrati. Discipline su se sastojale od gađanja loptama obruča koji su nosili određene bodove, nabacivanja obruča na štap, pikada, hvatanja loptice reketom, štafetnog puhanja čaše koja se nalazila na konopcu, te sjedeće utrke na krpama.

U revijalnoj igri sudjelovalo je šest osoba koje su oko pojasa imali remen, a na stražnjem dijelu se nalazila kutija sa manjim otvorom iz koje je pomicanjem tijela trebalo izbaciti što više bombona. Skačkanjem i pomicanjem tijela na sve strane, uspjeli su izbaciti dosta bombona iz kutija.

Nije bilo povreda, natjecatelji su bili disciplinirani i trudili se postići najbolji rezultat za svoju ekipu, a oni koji su imali mrvicu više sreće otišli su kući s medaljama. O ukupnom pobjedniku odlučivale su nijanse. Treće mjesto osvojila je ekipa iz Miroševca s 212 bodova, drugo mjesto pripalo je ekipi Peščenice s 213 bodova, dok je prvo mjesto, s osvojenih 214 bodova, osvojila ekipa Oporovca.

Nakon igara koje su se održavale u OŠ Vjenceslava Novaka, ekipe su ručale u Mjesnom odboru Studentski grad. Osim graha, koji je dobro došao i natjecateljima i domaćinima, moglo se kušati sokove, likere i vina od aronije i kupine koje proizvodi OPG Andrijašević. Optika „Jo-jo“ ponudila je besplatnu kontrolu vida i slušnosti za zainteresirane sportaše. Zabavni dio odradile su članice KUD-a Dubrava koje su se predstavile jednim skečom i recitacijom.

Cilj ovakvih susreta je prvenstveno druženje, a svi koji su došli na natjecanje za nas su veliki pobjednici. Čestitamo im.

Snježana Živčić

Ukupni pobjednici:

Oporovec – 214 bodova

Peščenica – 213 bodova

Miroševac – 212 bodova

ZAGREB Tulum za starije

aktivnosti

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana starijih osoba (1. listopada), Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom u suradnji sa zakladom Zajednički put organizirao je 15. Gerontološki tulum, manifestaciju za umirovljenike. Ove godine je tulum organiziran u parku Josipa Jurja Strossmayera, gdje su bila postavljena 32 štanda na kojima su svoj rad predstavile umirovljeničke udruge.

Ispred Sindikata umirovljenika predstavila se podružnica Peščenica sa svojim rukotvorinama i aktivnostima, koje su privukle dio umirovljenika koji se zatekao na tulumu. Tijekom trosatnog događanja cijelo se vrijeme plesalo na šlagere, sentiše i druge hitove umirovljeničke glazbe na pozornici, ali i oko nje. To su najbolje iskoristili članovi SUH-a iz Studentskog Grada za pokazivanje svoga plesnoga umijeća.

Osim toga, dio programa je bio predviđen za zdravstvene preglede, tako da su svi zainteresirani mogli provjeriti svoj tlak, razinu šećera, količinu vitamina i minerala, a mogla se obaviti oksimetrija, spirometrija, mjerenje vitalnih funkcija i brojni drugi pregledi.

Ovo je bila rijetka prilika da umirovljenici nakratko zaborave na sve probleme i da uz dobru zabavu ostanu mladi, pa makar se malo dulje zadržali na pregledu. Ovakvih dana u umirovljeničkom životu bi trebalo biti svakako više.

M.D.

Otvorena su vam vrata

Od 2. do 5. listopada u predvorju Radničkog doma na Krešimirovom trgu održani su Dani otvorenih vrata Povjereništva SUH Zagreb. Bila je to prilika da 14 podružnica koje djeluju na području metropole predstave svoj rad i aktivnosti.

Tom prilikom su postavljene panoje na kojima su prikazane fotografije s brojnih izleta, radionica i drugih događanja koje su podružnice održale. Članovi nekih podružnica su donijeli i ručne radove, kako bi pokazali svoju kreativnost i umijeće te privukli one koji imaju slobodnog vremena i talenta za rukotvorine.

„Mi smo jedna od udruga koje organiziraju aktivnosti za umirovljenike i starije osobe u Gradu Zagrebu. Cilj nam je u gradskim četvrtima organizirati umirovljenicima i starijim osobama sadržaje koji će oplemeniti i ispuniti dio njihova slobodnog vremena, a istovremeno im pružati nova znanja koja će koristiti u svakodnevnom životu i organizirati druženja s ciljem smanjivanja socijalne i društvene izoliranosti“, naglasila je na otvorenju predsjednica Povjereništva Biserka Budigam.

Uz aktivnosti i rukotvorine, predstavljen je i rad Pravnog i Psihološkog savjetovališta te Glas umirovljenika, a prikazani su i kratki filmići o sindikalnoj borbi za prava umirovljenika i o zloupotrebi starijih. Privuklo je to umirovljenike, a neki su se odlučili i aktivirati u SUH-u.

STUDENTSKI GRAD

Ujesen u Maksimir

Članovi plesnog zbora Dubravica, koji djeluje pri podružnici SUH-a Studentski Grad, nastupili su 20. rujna na tradicionalnoj manifestaciji Maksimirske jeseni. Podijeljeni u dvije grupe s osam članova, umirovljenici su pokazali svoje plesne vještine.

Organizatori, Centar za kulturu Maksimir i nekoliko udruga, pobrinuli su se da se sve aktivnosti održe u isto vrijeme, tako da je teško komentirati reakciju publike. U svakom slučaju, umirovljenici su se s još pet plesnih skupina, dobro zabavili.

Snježana Živčić

VELIKA GORICA

Čakovečko druženje

Pedeset članova Podružnice SUH-a iz Velike Gorice otišlo je 19. rujna u kratak, jednodnevni posjet Čakovcu. Ondje su mogli uživati u kupanju na gradskim bazenima, koje je ipak malo osvježilo umirovljenike.

Nakon kupanja je idealno vrijeme za bogati ručak i glazbu, a to su dobili u restoranu Štefova klet. Uz dobru kapljicu, veseli umirovljenici su i zaplesali, a u jednako dobrom raspoloženju, doduše ne plešući, vratili su se uvečer u Veliku Goricu.

Stjepan Milobara

SPLIT Veliki planovi

Spliti SUH je krajem rujna održao svoju izvještajnu sjednicu na kojoj je bilo vrlo živo. Raspravljalo se o organizaciji Skupštine, koja bi se trebala održati 29. listopada, no najvažnije stvari će se dogoditi i ranije.

Raspravljalo se o organizaciji puta u Zagreb povodom pro-

svjeda protiv mirovinske reforme. Organizirana je i press-konferencija o zahtjevima SUH-a u mirovinskoj reformi te priprema za prosvjed. U svakom slučaju, SUH Split će biti vrlo aktivan u pitanju ostvarivanja prava umirovljenika.

Asja Tomin

Dobro raspoloženi Kraševci su popunili autobus s više od 50 mjesta i 26. rujna krenuli put Slunja, do Rastoka. S vodičkinjom su razgledali prekrasne slapove rijeke Slunjčice, mlinice te lijepo uređene starinske kućice uz rijeku. Nakon šetnje ih je u hotelu dočekala živa glazba i ukusan ručak, a iza objedovanja slijedio je ples do kasnih poslijepodnevni sati. Neki su i prošetali oko hotela i uživali u svježem zraku i prirodi. Dobro raspoloženi vratili su se u Zagreb, uz pitanje kada i kuda idu prije zime.

Nova prilika za druženje i susrete ostvarena je 2. listopada kada su umirovljenici i uprava Kraša organizirali tradicionalne Susrete generacija. Nazočne su pozdravili predsjednica Kluba

umirovljenika i Podružnice SUH-a Kraš Marija Jakić, predsjednik Nadzornog odbora SUH-a Ivan Grbavac te predsjednik uprave Kraša Damir Bulić.

Istaknuta je dobra suradnja Kraša i umirovljenika koja se najviše ogleda u ustupanju prostorija i davanju financijske pomoći, bez koje ne bi bile realizirane sve aktivnosti. Formalni dio je završio dodjelom povelje Krašu i zahvalnice prokuristici Kraša Marici Vidaković za osobit doprinos u borbi za prava umirovljenika. Druženje je nastavljeno uz nastup popularnog glazbenika Mirka Švende – Žige i zakusku.

M.J. i B.T.V.

ĐAKOVO

Bablje ljetovanje

Podružnica SUH-a Đakovo je odlučila kraj ljeta ispuniti odlaskom na more. Tako je 41 član, od čega je petero bilo iz Osijeka, otišlo u Vrsi kod Nina, gdje su boravili sedam dana u hotela Beni.

Prije dolaska na jadransku obalu, stali su u Rastokama kod Slunja, poznatom izletištu na ušću Slunjčice u Koranu. Nisu se ondje predugo zadržali, tek toliko da vide ljepotu ovog mjesta.

Mnoštvo slobodnog vremena u Vrsima, umirovljenici su iskoristili uglavnom za kupanje ili šetnje do obližnjeg Nina, kojim su toliko oduševljeni da su ga nazvali „malim Dubrovnikom“. Inače je upravo taj dio jadranske obale najrazvedeniji, s mnoštvo uvala i plaža, tako da ne čude pohvale za organizaciju izleta.

Pri povratku kući svratili su još jed-

nom u Nin, ovaj puta u Muzej soli i najstariju domaću solanu. Uspjeli su pogoditi točno održavanje Dana otvorenih vrata, tako da su se mogli upoznati s tradicijom ovog mjesta i njegovim značajem. Prema dojmovima umirovljenika, moguće je da su Vrsi postale nova hit-destinacija.

Željko Kovač

VRGORAC

U čast kozi i lozi

Organizaciji Turističke zajednice Vrgorca 6. listopada održana je tradicionalna 19. Biklijada, manifestacija posvećena bikli, odnosno piću od mladoga vina i kozjega mlijeka. Bila je to prilika da se predstave lokalni običaji, pjesma, ples i hrana. Tako su u Domu sportova Davor Jović nastupili KUD-ovi, zborovi, pjevači, a na gotovo 30 štandova predstavljene su autohtone delicije i suvenir.

Na jednom od štandova predstavila se i podružnica SUH-a Vrgorac, čijih je desetak članica pravilo palačinke, uštipke i domaći džem, a štand su okitile prirodnim ukrasima. Ove godine interes posjetitelja bio je manji, jer je kiša neke natjerala da ostanu kod kuće. No, ljudi vole doći na Biklijadu i na SUH-ov štand, kušati delicije, vidjeti tradiciju i dobro se zabaviti.

Senka Erceg

DONJI MIHOLJAC More liječi

Pedeset članova podružnice SUH-a iz Donjeg Miholjca je od 27. kolovoza do 3. rujna tradicionalno boravilo u Crikvenici, odnosno u lječilištu Thalassotherapie. Ondje su uz sedam polupansiona uživali u raskoši sjevernojadranske obale. Uz organiziran boravak, potrebitima su bile omogućene terapije, a ostali su se kupali i uživali u slobodnom vremenu. U sklopu boravka, organiziran je izlet brodom u Bašku na otoku Krku. Dojmovi s ljetovanja bili su odlični i članovi bi rado da se tako nešto ponovi. No, to će biti moguće tek idućeg ljeta.

Zlatko Risek

PODSLJEME Putovanje cugom po Zagorju

Ljetu je kraj i izleti na more su prošlo svršeno vrijeme. Ali, rani jesenski sunčani dani i nadalje su u umirovljenicima iz Podsljemena budili želju za kupanjem, putovanjem i druženjem. Topla ljekovita voda zagorskih toplica u blizini Zagreba bila je pravi izbor. Tako su tijekom rujna svakoga tjedna, u želji da uhvate zadnje zrake ljetnog sunca na otvorenim bazenima, putovali u najbliže toplice, Terme Jezerčica, koje se nalaze u Donjoj Stubici.

Uobičajena putovanja autobusom ili osobnim automobilima zamijenili su putovanjem vlakom, željeli su tako putovanjima dati patinu davno prošlog vremena, kao što je to činio gospon Fulir u filmu 'Tko pjeva zlo ne misli'. I doista, uživali su u mirnoj,

sporij vožnji cugom od Zagreba do Zaboka i Donje Stubice, pritom maštajući o uspomenama svoje mladosti.

U dva navrata, kada su ipak putovali automobilima, u povratku iz toplica posjetili bi Marijansko svetište Mariju Bisticu. Razgledali bi cjelokupno svetište, a u povratku u Zagreb opskrbili se suvenirima, medenjacima i nezaobilaznim „gvircem“, odnosno alkoholnim pićem na bazi meda. Nekoliko umirovljenika u mjesecu rujnu odlučilo je otići u dalje krajeve i posjetiti naš najvažniji i najpoznatiji prirodni rezervat Kopački rit, a nije na odmet bilo niti svratiti do Osijeka.

Ivan Ročić

U posjetu penzićima iz Polsa

Zahvaljujući bratimljenju s austrijskom općinom Pols, umirovljenici iz Medulina već desetak godina odlaze u posjet svojim vršnjacima, a oni pak dođu u Istru. Ovog je puta 22 SUH-ovaca od 16. do 20. rujna boravilo u mjestu Fohnsdorf, gdje su ih dočekali umirovljenici iz Polsa uz pozdrav načelnika, te večeru i ples. Na druženjima je redovito bilo oko 150 ljudi.

Idućeg su dana nakon slobodnog prijepodneva za šoping, umirovljenici otišli na ručak i razgledavanje staze Formule 1 Red Bull Ring Spielberg, a nakon toga u muzej u Judenburgu.

Sutradan je bio organiziran cjelodnevni izlet s njihovim umirovljenicima uz obilazak konjušnice lipicanera Piber i crkve u

susjednom selu. Idućeg dana, opet zajednički cjelodnevni izlet s umirovljenicima iz Polsa, ovoga puta zavičajnim putevima poznatog književnika Petera Roseggera. Svake večeri organizirana je fešta.

Umorni od putovanja i obilazaka Medulinci su se pozdravili s veselom austrijskom družinom, neki emotivci čak uz suze, i krenuli natrag puni dojmova i prepričavanja o događajima.

Polšani stižu u svibnju u Medulin i domaćini će se morati potruditi da im uzvrate ovako lijepo organizirani program tijekom posjeta, koji je nemoguće ostvariti i bez financijske pomoći dviju općina.

Verica Vidmar

SLAVONSKI BROD

Druženje u Poloju

Šesamdesetak članova SUH-a iz Slavanskog Broda odlučilo je proslaviti Međunarodni dan starijih osoba druženjem u rekreacijskom izletištu Poloj. Malo su uranili jer je druženje bilo organizirano u subotu 29. rujna, dva dana ranije.

U Poloju su se umirovljenici družili uz karte, živu glazbu i bogati ručak, a koliko im to druženje znači govori i činjenica da su svi poželjeli ponovno se okupiti što skorije. Kako i ne bi, kad je ovo već postala slavonskobrodska umirovljenička tradicija. Naime, Poloj je određeno umirovljenika već šestu godinu zaredom.

Ana Dujanović

PULA S Ćićarije na Papuk

Čak 56 članova SUH-a iz Pule otišlo je u petak 5. listopada na trodnevni izlet u Slavoniju, točnije mjesta oko Papuka. Odmah po dolasku, posjetili su Orahovačko jezero, a nešto kasnije su prošetali Požeškom. Naposljetku ih je put odveo do Našica gdje su prespavali i dočekali bogati drugi dan izleta.

Subota je bila rezervirana za posjet park-šumi Jankovac, dijelu Parka prirode Papuk, poznatom po bogatoj flori i fauni. Ovaj dio parka odlikuje se zimovalištem šišmiša koji dolaze iz cijele Europe. Umirovljenici su u napornoj šetnji vidjeli i slap Skakavac, sedrene barijere, ali i sarkofag Josipa pl. Jankovića, po kojem je Jankovac

i dobio ime. Nakon ručka, otišli su na finu kapljicu u Kutjevačke podrupe, gdje ih je vodič upoznao s tajnama dobrog vina.

Tek zadnjega dana bilo je predviđeno obići Našice, odnosno dvorac obitelji Pejačević, koji je sada gradski muzej, a gdje su saznali sve o skladateljici Dori Pejačević te Zlatni Lug u kojem su mogli kušati fine delicije u tipičnom slavonskom okruženju. SUH-ovci su se zadovoljni vratili s puta, jer su vidjeli nešto novo, drugačije, i ustanovili da Slavonija nije samo ravna nego i te kako brdovita; uostalom veliki dio njih osjetio je to vlastitim nogama!

Bruna Jovanović

NOVE POVLASTICE ZA ČLANOVE SUH-a

1. „Jo-Jo optika“ d.o.o.; Zagreb, Sesvete, Velika Gorica, Dugo Selo, Vrbovec; tel. 01/6602-197
- 20% popusta na cjelokupni asortiman naočala i slušnih aparata

2. Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju „Kalos“; Ulica 3 br. 3, 20270 Vela Luka, tel. 020/813-017, 091/2117-564, narudžbe e-mailom na: miranda.tabain@kalos.hr
- popusti za pakete usluga od 7, 10 i 14 dana boravka za grupe od najmanje 15 ljudi
- na grupu od 25 ljudi odobrava se jedan pansion gratis
- 10% popusta na usluge iz cjenika za pojedinačne korisnike

3. „Ulala salon ljepote“; Ulica kralja Zvonimira 20, 22000

Šibenik, tel. 091/9885-769

- 10% popusta na kozmetičke usluge masaže, refleksologije stopala, depilacije lica i tijela, njegu noktiju, ekstenzije trepavica uz mogućnost kartičnog i obročnog plaćanja

4. „Apios benzinski servisi“; cijela Hrvatska, tel. 01/3877-069, apios@apios.hr
- popust od 0,20 kn/lit prilikom kupovine Eurosuper 95 BS A-MOTION, Eurosuper 100 BS A-MOTION, Eurodiesel BS A-MOTION goriva i LPG autoplina

5. „Crodux“; cijela Hrvatska, tel. 01/6652-488, kupci@crodux-derivati.hr
- popust na kupnju svih vrsta goriva osim loživog ulja i plavog dizela, za sve vrste plaćanja osim Crodux kartice

NAPOMENA: Na posljednje tri povlastice potrebno se pozvati na članstvo SUH-a u SSSH. Članovi i članice SUH-a na prodajnim mjestima i u uslužnim radionicama gore navedenih poslovnih partnera obvezni su predočiti uredno ovjerenu člansku iskaznicu SUH-a (kao dokaz članstva i podmirene članarine za tekuću godinu), te osobnu iskaznicu. Također, ako želite više detalja, o uvjetima ponude ili želite javiti o nekom problemu u realizaciji povlastice, nazovite SUH na broj 01/4655-146.

Muškarci zbog straha kraće žive

U nekakvom neistraženom kutku muškog mozga nalazi se jedan mali, ali podmukao strah - čak i neki od najsnažnijih muškaraca boje se liječnika. Medicinske sestre školskih dispanzera kažu da strah počinje još u najranijoj dobi u prvom ili drugom razredu osnovne škole. Kasnije taj strah raste s godinama i čini da dobrom broju odraslih muškaraca klekaju koljena već pri samom pogledu na bijeli mantil liječnika. Činjenica je da muškarci posjećuju ambulante oko 20 posto rjeđe nego žene, dok im je stopa smrtnosti nešto viša nego kod žena. Mnogi stručnjaci kažu da se strah nalazi vrlo visoko na listi razloga zbog kojih muškarci zaobilaze liječnika.

U pubertetu djevojke dobivaju mnogo savjeta, informacija i pomoći od svojih majki i učitelja, dok se dječake ostavlja praktički same. Kod njih je često vidljivo znatno nepoznavanje vlastitog tijela. Muškarci često uopće ne uočavaju potrebu da posjete liječnika, a isto tako, nisu svjesni najočitijih tjelesnih upozoravajućih simptoma. Takvo nepoznavanje vlastitog tijela može katkada imati i tragične posljedice. Mnogi aspekti života žena, kao što je menstruacija, trudnoća i briga oko obitelji, dovode žene liječniku redovito, što nije slučaj s muškarcima.

Njegovanje macho imidža

Osim što jednostavno nisu naviknuti na doktore, muškarci imaju i druge razloge za strah od traženja medicinske pomoći. Naše društvo i kultura kažu da

muškarci moraju biti jaki i neranjivi. Oni muškarci koji to nisu, mogu se suočiti s ruganjem i ismijavanjem od strane svojih prijatelja.

Osim toga, tužiti se na bol smatra se slabošću. Koliko smo puta čuli primjedbu „Kog se vraga žališ da te boli, jesi li ti uopće muško?“ Moj je djed živio s bolovima u svom trbuhu nekoliko tjedana, bez da je išta o tome govorio. Kad je konačno to spomenuo, odvezli smo ga hitno u bolnicu i pokazalo se da je hodao naokolo

s puknutim slijepim crijevom i upalom potrbušnice. Morao je biti hitno operiran, samo zato što nije „muški“ potužiti se na bol!

Biti „muškarčina“ također znači uvijek biti neovisan i držati sve pod kontrolom. Biti u ulozi bolesnika znači biti ovisan o nekome, a to mnogi muškarci nerado prihvaćaju. Za muškarce odlazak liječniku znači stavljati sebe u tuđe ruke, a toga se oni plaše, jer su od malih mogu trenirani da zadržavaju kontrolu nad svakim aspektom svojih života.

Kad muškarac ide liječniku, dobar dio onoga čega se boji jest da će mu doktor reći da promijeni svoj stil života. Te promjene kojih se boji mogu biti jednostavne, poput potrebe da se više posveti tje-

lovježbi, kako bi izbjegao povišeni krvni tlak, a mogu biti i zastrašujuće, poput potrebe da bude hospitaliziran ili operiran zbog ozbiljne bolesti. Strah da će čuti da su ozbiljno bolesni često drži muškarce podalje od liječnika.

Otiđite na pregled

Kako muškarci mogu svladati svoje strahove i početi koristiti prednosti koje proizlaze iz liječničke pomoći? Stručnjaci kažu da je potrebna ponovna edukacija na području misaonog procesa. Oni moraju shvatiti da zaobilaznje liječnika nije inteligentno, niti muški. To je glupo. U biti, muškarci moraju sebe uvjeriti da im je mnogo korisnije posjećivati liječnika redovno, nego štitići svoj „macho imidž“ i izbjegavati suočavanje s činjenicom da su bolesni. Pored svega toga, strah muškaraca da će ispasti ranjivi katkada im onemogućuje da budu sasvim otvoreni pred liječnikom.

Postoji problem - kada otići do liječnika? Da bi se što bolje snalazili u tome, muškarci moraju imati dobar kontakt sa svojim tijelom, dobro poznavati svoj organizam. Ako im to uspije, zdravlje će biti bolje. Postat će mnogo oprezniji i vodit će više brige o svojoj tjelesnoj težini, uključit će se u neku od sportsko-rekreativnih aktivnosti i naučit će kako smanjiti stres.

Muškarci jednostavno moraju naučiti više cijeniti svoje zdravlje nego svoje strahove. Treba priznati, to je teško, ali vrijedi potruditi se. Na koncu - ako može poslužiti za utjehu - ni muški liječnici nisu ništa bolji od drugih muškaraca!

dr. Ivo Belan

UČIMO DOK SMO ŽIVI

Učilište bez zidova za starije

Volonterska organizacija DOROT iz američke države New York brine o dostupnosti cjeloživotnog obrazovanja za svakoga. Razvili su program pod nazivom „Učilište bez zidova“ za teško pokretne starije osobe te one koje žive u ruralnim krajevima. Stručnjaci, ali i volonteri, daju lekcije iz umjetnosti, povijesti, zdravlja i ostalih „predmeta“ telefonom, tako da svi mogu učiti iz udobnosti svog naslonjača. „Razredi“ se sastoje od dvadesetak ljudi, a svi svakoga mogu čuti, kao u pravoj učionici. Program je, što je nevjerojatno, dostupan i na ruskom, a razvijen je i program učenja za uzdržavatelje.

ZAJEDNIČKO DRUŽENJE

Međugeneracijsko kampiranje

Američka neprofitna organizacija Road Scholar omogućuje zajednička druženja baka, djedova i unuka u pitoresknom kraju kampa Sagamore. Ondje uče o vještinama snalaženja u prirodi te se dobro zabavljaju, naravno u pratnji stručnjaka za preživljavanje i umjetnika. Vožnja kanuom, praćenje tragova, podizanje šatora i paljenje logorske vatre dobri su načini zbližavanja generacija. Cilj ovog druženja je poticanje međugeneracijske solidarnosti unutar obitelji, ali i cjeloživotnog učenja, uz nadu kako će stariji i njihovi unuci i sami jednom otići na kampiranje.

OVRHE I PRAVA POTROŠAČA

Kako se obraniti od beskrupuloznog zakona

Svakodnevno se susrećemo s problemima potrošača koji su dobili opomenu pred ovrhu ili se već provodi ovršni postupak, a oni ne znaju što trebaju učiniti ili su već učinili pogrešan korak. Prije svega treba znati da je ovrha je postupak prisilne naplate nekih tražbina, koje mogu nastati po osnovi neplaćenih računa, obračuna kamata, sudskih odluka i rješenja, javnobilježničkih isprava i ostaloga. Prije same ovrhe potrošači najčešće dobivaju opomenu i to uglavnom za neplaćene račune režijskih troškova, TV pretplate ili telefonskih računa.

Na opomeni piše rok od osam dana u kojem je potrebno uložiti pisani prigovor i adresirati ga onome tko je opomenu poslao. Prigovor se podnosi, ako su računi uredno podmireni, s dokazima (kopijama računa) ili se potrebno pozvati na zastaru, ako je ona nastupila, a računi nisu podmireni.

Zastara nastupa za račune koji se plaćaju mjesečno za režijske troškove u roku od godinu dana od njihovog dospijanja, a zastara za komunalnu naknadu i pričuvu je tri godine. Ako unatoč prigovoru, potrošač ponovo dobije opomenu, treba se obratiti tržišnoj inspekciji koja će poduzeti potrebne mjere.

Vrlo često se događa da potrošači dobiju opomene pred ovrhu za račune koje su platili prije četiri do pet, pa i više godina, ali nemaju dokaza o uplati, jer ne čuvaju račune toliko dugo. Mnogi ponovo plaćaju račune kako ne bi imali problema s ovrhama, no i u takvim slučajevima se treba uložiti prigovor i pozvati se na zastaru.

Prijedlog za ovrhu podnosi ovrhovoditelj sudu kada raspolaže ovršnom ispravom, a javnom bilježniku kada raspolaže vjerodostojnom ispravom. Kome će ovrhovoditelj podnijeti prijedlog za ovrhu ili zahtjev za izravnu naplatu ovisi o predmetu ovrhe.

Reagirajte na vrijeme

Rješenje o ovrsi sukladno zakonskim odredbama dostavlja se potrošaču na adresu prebivališta koju sud, odnosno javni bilježnik, pribavlja iz evidencije MUP-a. Ako dostava ne uspije na toj adresi, pokušava se još jednom u roku između 30 i 60 dana. Ako niti ovo ne uspije, rješenje se oglašava na e-oglasnoj ploči sudova i protekom osam dana od isticanja rješenja na e-oglasnoj ploči, smatra se da je dostava izvršena i kreće postupak ovrhe.

Puno potrošača ne reagira na obavijest pošte i ne podiže pošiljku ili podigne pošiljku, a ne ulažu prigovor ili žalbu na rješenje u roku od osam dana, što je pogrešno, jer je onda kasno za poduzimanje bilo kakve radnje kako bi zaštitili svoja prava.

Upravo su se udruge za zaštitu potrošača iz-

borile da se dostava vrši na ovakav način, jer su ranije pošiljke dostavljane na neispravne adrese i pokretani su postupci o kojima potrošači nisu imali nikakvog saznanja.

Ako je rješenje o ovrsi došlo od suda, potrošač ima pravo žalbe na to rješenje. Ona ne odgađa provedbu ovrhe, osim ako zakonom nije drugačije određeno. Ako je rješenje o ovrsi došlo od javnog bilježnika, na njega se ulaže prigovor. Kada zaprimi prigovor, javni bilježnik spis dostavlja sudu koji treba odlučiti o prigovoru. Ako je prigovor pravodoban i obrazložen, sud odgađa ovrhu i postupak se nastavlja, a ako prigovor nije obrazložen sud će ga odbaciti kao nepotpun. I u sudskom postupku se potrošač treba pozvati na zastaru, ako je ona nastupila, jer sud ne vodi računa o zastari po službenoj dužnosti i ako potrošač ne istakne prigovor zastare, ovrha će se provesti.

FINA sve zna?

Najčešće se ovrha provodi na novčanim sredstvima, a može se provesti i na nekretninama i pokretninama, vrijednosnim papirima, poslovnim udjelima i ostalome.

Ovrhu na novčanim sredstvima po računu provodi FINA i to na temelju zaprimljene osnove za plaćanje i popunjenog zahtjeva kojeg propisuje Ovršni zakon. FINA ne provjerava utemeljenost zahtjeva, već daje naloge bankama za izvršavanje ovrhe temeljem OIB-a ovršenika i bez njegove suglasnosti. Tako većina potrošača u pokušaju podizanja novca u banci ili plaćanja računa saznaje da im je račun dijelom ovršen ili u cijelosti blokiran, ovisno o iznosu tražbine.

Ako ne znate tko vam je proveo ovrhu treba otići u FINU i tamo saznati tko vas je i za koliki iznos ovršio. Svoja primanja na računu (plaće i mirovine) možete zaštititi otvaranjem zaštićenog računa, a zahtjev za tim računom podnosi se u FINI, koja o tome obavještava banku koja otvara posebni račun i uplatitelja primanja (HZMO ili poslodavca) i od tog trenutka zaštićeni dio primanja dolazi na posebni račun.

Od prošle godine najvažnija novost jest da ako ovršenik (dužnik) prima plaću koja je manja od prosječne netoplaće u Republici u prethodnoj kalendarskoj godini, dakle za 2017. godinu, iznosila je 5.664 kune, od ovrhe je izuzet iznos u visini 3/4 plaće ovršenika, ali ne više od 2/3 prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj. Ovrha se provodi sve dok se ne namiri iznos koji je ovršeniku utvrđen u rješenju o ovrsi. Ovrha na nekretninama najčešće se provodi deložacijama, a zastarijeva tek protekom od 10 godina od dostave rješenja o ovrsi.

Ana Knežević

Besplatni potrošački savjeti: 072/414-414, zvati radnim danom od 10 do 16 sati ili posjetiti savjetovališta u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Puli

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača (HUZP):

Ozaljska 92, 10000 Zagreb

Rad sa strankama: utorkom i četvrtkom od 12 do 14 sati

01/4633-366, huzp1998@gmail.com, www.huzp.hr

Na osnovni dug potrošača se slažu izuzetno visoki troškovi javnih bilježnika, FINE i sudova, pa tako jedna neplaćena TV pretplata od 80 kuna u ovršnom postupku potrošača košta i više od 1.000 kuna, a sve zbog nepoznavanja prava i nepravodobnog slanja prigovora.

„Mislim da u životu ne trebamo biti ponizni, već dostojanstveni i ponosni na ono što radimo, kako organiziramo svoj život u obitelji i društvu i što smo sve uspjeli unatoč mnogim problemima, usponima i padovima tijekom života“

Ponosni, ne ponizni

U prošlom broju našega mjesečnika pisala sam o ljudskim željama. Urednik je tada kao moto izdvojio misao iz teksta: „Vaš je život samo vaš i jedino ga prilagođavajte sebi i svojim mogućnostima i tako formulirajte vaše želje i budite ponizni i radosni kad ih ostvarujete.“ Htjela sam napisati „ponosni“, ali sam zabunom napisala „ponisni“ i lektor je pretpostavio kako sam htjela napisati „ponizni“. Pretpostavljam da je bio zaveden u posljednje vrijeme često naglašavanim izrazom „biti ponizan“ (osobito u vrijeme svjetskog nogometnog prvenstva, kada su izbornik i dio nogometaša često, možda i prečesto, to naglašavali, pa je to izgledalo jako patriotski, iako je i tada prije svega trebalo naglašavati da smo kao nacija ponosni).

Moja je poruka i tada i sada: starije osobe zaslužuju dostojanstven život i moraju biti ponosni, a ne ponizni članovi društvene zajednice.

A sada malo jezično tumačenje, prema knjizi „Rječnik hrvatskog jezika“ Vladimira Anića (izdavač „Novi Liber“ 1991.) *poniziti* 1. (koga, što) zlonamjerno umanjiti čije značenje, uvrijediti, povrijediti čiji ugled ili dostojanstvo 2. (se) dovesti se u nedostojan položaj.

Mislim da će se svi složiti da ne trebamo biti ponizni i da ipak trebamo biti ponosni na svoje živote, jer, ma kakvi oni bili, oni su naši. Mi ćemo s njima rukovoditi dok nam mentalne i druge sposobnosti budu u mogućnosti.

Cijeli naš život proživimo zadovoljavajući zapravo uvijek i prije svega svoje želje. I upravo te naše želje su motivacija za aktivnosti i tijekom cijeloga života. Ostvarivanje želja čovjek mora strogo i ozbiljno kontrolirati, jer postoje određena društvena pravila. Pojedinaac ne smije ugrožavati realizacijom svojih želja druge ljude oko

sebe, mora se prilagoditi grupi u kojoj živi. No, grupa ima svoje zakonitosti i pravila koja svaki pojedinac mora uvažavati. Ne može se ugrožavati drugog čovjeka radi ispunjavanja vlastitih želja i ciljeva. Zapravo cijeli život i ljudsko postojanje moguće je uspješno i sretno provesti samo ako zadovoljavajući vlastite želje pomažemo i drugima ispunjavanje i njihovih. Živjeti u skladu s društvenim normama i zakonima zajednice učimo cijeli život. Zato budimo na njih ponosni, jer samo ponosni ljudi mogu biti i sretni ljudi.

Mislim da u životu ne trebamo biti ponizni, već dostojanstveni i ponosni na ono što radimo, kako organiziramo svoj život u obitelji i društvu i što smo sve uspjeli unatoč mnogim problemima, usponima i padovima tijekom života.

Poniznost u starosti teže se podnosi nego u mladosti, jer kad je čovjek mlad ima daleko veću mogućnost izbora za poboljšanje kvalitete života, psihički je snažniji i lakše se prilagođava promjenama.

Umirovljenici i starije osobe vrlo teško podnose omalovažavanja i poniženja koja doživljavaju gotovo svakodnevno u obitelji i u društvu. Znamo da je gotovo pola umirovljeničkog korpusa vrlo siromašno (52 posto umirovljenika ima mirovine niže od linije siromaštva), znamo da svaki ima prosječno najmanje tri kronične bolesti, da često žive sami ili pak da im članovi obitelji nisu u mogućnosti pomoći, jer imaju male plaće ili su nezaposleni, a najnovija pošast je odlazak mladih u druge zemlje „trbuhom za kruhom“, pa ostaju sami što psihički najteže podnose.

I društvo nas svakodnevno ponižava, jer govori se da ima previše umirovljenika, pa da ne možemo imati veće mirovine. Nameće nam se

krivnja da smo prekratko radili, ali nijedan umirovljenik nije stekao mirovinu mimo propisa koji su tada bili važeći, a upravo je obrambeni rat također regrutirao nove, relativno mlade umirovljenike.

No, moramo se podsjetiti kako smo nakon rata privatizirali i ono što se nije trebalo, a nešto čak ni smjelo. Gospodarski je razvoj stagnirao. I došla je nova mirovinska reforma. Iako se gotovo sve mirovine još uvijek isplaćuju iz sredstava prvog mirovinskog stupa za povećani broj umirovljenika, uplaćuje se u prvi mirovinski stup pet posto manje (to je sada privatna štednja novih umirovljenika, a našu su štednju „potrošili“ naši roditelji za svoje mirovine). Sada mi to ispaštamo! Tko nam je kriv što nismo znali štedjeti! Tada smo bili ponizni, a danas smo poniženi. Jedino što nam sada ostaje je da sami sačuvamo svoj ponos i dostojanstvo!

Sada govorimo često i o zdravstvenom turizmu i o organizaciji zimovanja stranih umirovljenika u našim toplinama ili u hotelima na moru, jer oni to mogu. Oni će prezmjeti ovu zimu u udobnosti naših hotela na moru i lječilištima, a i mi ćemo preživjeti u slabo ugrijanim stanovima, ali toplim tramvajima, udrugama, knjižnicama, city centrima. Žilav smo mi narod.

Promjene zakona o mirovinskom sustavu nastoje to ublažiti za one najniže mirovine jednokratnim povećanjem, a za ostale više manje se neće ništa promijeniti. Ostaju usklađivanja dva puta godišnje prema indeksu rasta cijena i prosječne plaće, umirovljenici će moći raditi uz zadržavanje mirovine uz puno više „kozmetičkih“ promjena. Sve to je nedovoljno za dostojanstven život, no ponos nam nitko ne može oduzeti.

poniziti *svr.* prema *neraz.* ponižavati (*prez.* ponižim, *prid. trp.* ponižen, *gl. im.* poniženje) 1. (koga, što) zlonamjerno umanjiti čije značenje, uvrijediti, povrijediti čiji ugled ili dostojanstvo 2. (se) dovesti se u nedostojan položaj
ponizno *pril.* na ponizan način, s poniznošću, skrušeno
poniznost *ž.* (*instr. jd* poniznosti/poniznošću) svojstvo onoga koji je ponizan, ponizno ponašanje; pokornost, skrušenost
ponižen *prid. trp.* 1. od poniziti (se) 2. (*odr.* poniženi) onaj koga su ponizili, koji je izložen uvredama
poniženost *ž.* (*instr. jd* poniženosti/poniženošću) stanje onoga koji je ponižen
poniženje *sr. gl. im.* od poniziti (*usp.*) [namjerno — doživjeti —]

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Pravo na nasljedstvo

Pitanje: Moja je majka rano postala udovica. Nakon nekoliko godina se ponovno udala te u tom braku dobila dvoje djece. Moj očuh je bio izuzetno pažljiv prema meni, pa sam ga volio kao vlastitog oca. Nažalost, smrtno je stradao u prometnoj nesreći, a uskoro očekujemo ostavinsku raspravu, pa me zanima imam li ja kao pastorkak pravo na nasljeđivanje dijela imovine svog očuha, jer znam da bi očuh, da je mogao, ostavio dio imovine meni. Nažalost, očuh je umro bez oporuke, pa me zanima tko će ga naslijediti? (*J.Š., Sesvete*)

Odgovor: S obzirom na to da je očuh umro bez oporuke naslijedit će ga njegovi nasljednici i to u jednakim dijelovima. Ako vas očuh nije usvojio za života, njegovi zakonski nasljednici su supruga (vaša majka) i njegova djeca. Kao pastorkak koji nije zakonski usvojen nemate pravo na nasljedstvo. Ostaje vam utjeha da je vaša majka nasljednik trećine ostavine svoga muža, pa će ona vjerojatno voditi računa o tome da vi naslijedite njezin dio te će u tom smislu sastaviti oporuku vama u korist. Ako ona, usprkos tome, ne sastavi oporuku onda ćete zajedno sa svojom polubračom naslijediti jednake dijelove majčine imovine.

Valjanost čitljive oporuke

Pitanje: Moj stric je samac i vlasnik većeg imanja, tako da mu ja pomažem u poslovima oko imanja. Odlučio mi je oporučno ostaviti cijelo imanje. Ima veliko povjerenje u mene, pa mi je na čuvanje ostavio i svoju vlastoručno napisanu oporuku. Kuverta nije bila zapečaćena, tako da sam imao priliku vidjeti sadržaj i formu oporuke. S obzirom na to da stric ima nečitak rukopis, odlučio sam sastaviti oporuku tiskanim slovima. Oporuku je i potpisao tiskanim slovima, s time da je umjesto svoga punog imena stavio samo početno slovo, a prezime je napisao cijelo. Zbog njegova potpisa i tiskanih slova oporuke, počeo sam sumnjati da bi ona mogla biti proglašena nevažećom, pogotovo zato jer će nasljednici koji njome neće dobiti ništa, učiniti sve da ona bude nevažeća. Zanima me imaju li tiskana slova i potpis samo s prvim slovom imena utjecaja na valjanost oporuke? (*B.Č., Karlovac*)

Odgovor: Nemate razloga za brigu. Kod vlastoručne oporuke je bitno da ju je sastavio oporučitelj, a to što je ona pisana tiskanim slovima ne utječe na njenu pravovaljanost. Isto tako, navođenje samo prvog slova imena

oporučitelja nije od utjecaja na pravovaljanost oporuke. Ovo stajalište potvrđuje i sudska praksa u Hrvatskoj.

Najam po oporuci

Pitanje: Udala sam se za udovca koji je u prvom braku imao dvoje djece. Suprug često pobolijeva te se odlučio sastaviti oporuku kojom je svoju kuću ostavio djeci, a meni je dao pravo doživotnog stanovanja. Ne znam znači li to pravo da smijem iznajmljivati kuću ili neki njen dio trećim osobama, jer imam nisku mirovinu, pa bez iznajmljivanja ne bih imala čime plaćati režije. Molim vas za što brži odgovor, jer bih tražila od muža da izmijeni oporuku čime bih si osigurala kakvu-takvu budućnost. (*V.K., Križevci*)

Odgovor: Odredba u ugovoru kojom imate pravo doživotnog stanovanja, omogućuje vam stanovanje u dijelu kuće ili čitavoj kući do kraja života. Međutim, temeljem toga nemate pravo iznajmljivati kuću trećim osobama, već smijete samo stanovati. Da je suprug, umjesto prava doživotnog stanovanja, u oporuku stavio „pravo doživotnog plodouživanja“ imali biste pravo iznajmljivati kuću trećim osobama. U svakom slučaju, na ostavinskoj raspravi zatražite zakonski nužni dio, jer ste zakonski nasljednik prvog nasljednog reda te vam pripada pravo na polovicu onoga što biste dobili da nije bilo oporuke (u vašem slučaju to je 1/6 kuće). Pravo na nužni dio morate zatražiti tijekom ostavinske rasprave, jer vas sud ili javni bilježnik neće *ex offo* na to upozoriti.

Služnost bez prekida

Pitanje: Pokojni otac je uz naknadu sa susjedom sklopio sporazum o osnivanju pravne služnosti puta na rok od 20 godina. Kao naknadu za navedenu služnost, otac se obvezao plaćati 1.500 kuna godišnje. Nažalost, nakon pet godina je poginuo, računajući od dana potpisa sporazuma o osnivanju služnosti. Susjeda tvrdi da je smrću oca prestalo pravo služnosti, bez obzira što je sporazumom trajanje služnosti utvrdilo na 20 godina. Ja mislim da služnost traje onoliko koliko je sporazumom predviđeno, bez obzira na to što je otac preminuo pet godina nakon što je potpisao sporazum. Tko je u pravu? (*L. A., Kastav*)

Odgovor: Vi ste u pravu. Služnost puta određena je sporazumom o osnivanju prava služnosti na rok od 20 godina. Sve dok izvršavate obveze iz sporazuma, susjeda nema pravo tražiti prestanak prava korištenja služnosti puta sve do isteka roka od 20 godina na koji je služnost osnovana.

pravni
savjeti

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Ana Dujanović, predsjednica Podružnice SUH-a Slavonski Brod

Ana širi krug dobrote

„Nažalost, sve je manji broj umirovljenika koji u ovoj trećoj životnoj dobi mogu raditi, a i oni koji bi mogli raditi, nemaju gdje”

U skupini sindikalnih povjerenika iz najistočnijih hrvatskih županija ističe se ime Ane Dujanović, predsjednice Podružnice SUH-a Slavonski Brod. Rođena je u srpnju 1950. godine u Vinkovcima. Potom se preselila u Slavonski Brod, gdje je ostala do danas. Srednju ekonomsku školu je završila preko Save, u Bosanskom Brodu, a poslije škole je paralelno studirala i radila u Đuri Đakoviću. Majka je troje djece. Daliborka radi u lokalnoj pekari, Alen je vozač, koji je trbuhom za kruhom otišao u inozemstvo, a Jovica od rođenja boluje od cerebralne paralize i 80-postotni je invalid. Djeca su joj podarila petero unučadi, koji sad imaju između 19 i 30 godina, no tu je i šestero praunučadi – najstarije ima 11, a najmlađe samo dvije godine.

Upravo je zbog svog sina Jovice krenula u angažman pomoći osobama s invaliditetom. Nakon što mu je pružala podršku u školovanju, osnovala je 2001. borbarski klub za osobe s invaliditetom „Dan“, koji je postigao zapažene rezultate u zemlji i inozemstvu te je tamo niz godina bila predsjednica i trenerica, pa čak i državne reprezentacije. Još je od 1986. volontirala u Udruzi tjelesnih invalida Slavonski Brod, a 12 godina je bila i potpredsjednica. Bila je i dopredsjednica Športskog saveza invalida grada Broda.

Uz sav angažman oko osoba s invaliditetom, nije čudno da se Ana Dujanović aktivirala i u pomaganju umirovljeničkoj populaciji.

Osim što je održavala tje-lovježbe i rekreaciju starijih žena u Mjesnom odboru Lutvinka, članica SUH-a je već šest godina, a predsjednica podružnice posljednje tri. Priznaje kako nije imala sindikalnog iskustva te da je došla u SUH na nagovor bivšeg predsjednika podružnice Slavonski Brod Ive Šimeka. Osjećala je potrebu da pomogne i svojim vršnjacima.

„Uključena sam u sve aktivnosti, a to su briga za članove, praćenje zakonske regulative, izleti, rekreacija, okrugli stolovi, odlasci na kulturna događanja“, nabrojala je Dujanović i vjerojatno ne bi stala da nije novca, jer su, kao i drugdje, novčana sredstva uglavnom ograničena.

No, Anu to ne koleba. Želja joj je i dalje nastaviti s uspješnim radom i poboljšati suradnju s drugim podružnicama iz Brodsko-posavske županije. Sve je to u skladu sa željama umirovljenika, jer su najzainteresiraniji za druženja, putovanja i pravne savjete. Dujanović ističe kako je sve više nezadovoljnih umirovljenika, ali smatra „da će upornošću predstavnika Sindikata doći do poboljšanja umirovljeničkih prava“.

Svjesna je situacije u Hrvatskoj i budno prati zbivanja oko mirovinske reforme. Posebno ju smeta prijedlog ubrzanja povećanja dobi za odlazak u mirovinu sa 67 godina. Smatra to pogubnim za starije stanovništvo.

„Nažalost, sve je manji broj umirovljenika koji u ovoj trećoj životnoj dobi mogu raditi, a i oni koji bi

mogli raditi, nemaju gdje. Sramotno je što bi veliki broj ljudi nakon umirovljenja otišao na groblje, neki od životne starosti, a neki od sramote i poniženja što ne mogu dostojanstveno proživjeti ostatak svog života“, ističe Dujanović.

Napore SUH-a, ali i ranije iznesene stavove SSSH-a, podržava i čvrsto vjeruje kako će se ipak mirovinska reforma okrenuti na stranu umirovljenika. Njen nepopravljivi optimizam rado bi podijelili mnogi, no situacija je ipak za mnoge preteška.

Ana Dujanović će nastaviti svoj sindikalni, ali prije svega, humanitarni rad. Pomagati će i dalje umirovljenicima, kao što je to činila s osobama s invaliditetom, kako bi ih u potpunosti integrirala u društvo i učinila ravnopravnima. Počevši od svoje obitelji, Ana Dujanović je proširila krug dobrote na čitav Slavonski Brod. Tome svjedoči i prijedlog za godišnju nagradu i javno priznanje Štit Berislavića, koji je usvojen, pa je 2011. i dobila tu nagradu. Kaže kako joj je život sve ovo dao i kako nije mogla ništa drugo, nego kroz njega proći upravo na ovaj način. Upravo se u tome ogleda njeno veliko srce i dobrotu. S osobama s invaliditetom više ne radi; godine su je sustigle, no ipak i dalje pomaže svojim vršnjacima umirovljenicima.

„Nastavit ću se boriti za dostojanstvo umirovljenika, osobno i kroz rad u podružnici. Optimistkinja sam i nadam se pogodnijoj mirovinskoj reformi“, zaključila je Ana Dujanović.

Milan Dalmacija